

uenda ratio videtur. Quocirca Dionys. Cartusianus hoc argumentum ita dissoluendum putat, vt dicat vim ac potentiam naturæ assumptæ euehi consentaneæ suæ rei cuiusque naturæ. Quocirca si natura in animis adsumetur, non oporteret ipsam eo prouehi, vt Deo frueretur: sed eo perduceretur, vt naturalem actionem excellentius obiret. Quare negandum est illud antecedens.

Diony
3. sent. d.
2. q. 4.

AD secundum. Negatur propositio: ea siquidem tum vera est: cum maius & minus eodem genere: eademque natura continentur, vel certè minus includitur in maiori: aliòqui illa propositio non est vera: Non enim si homo non potest esse particeps volatus: iam intellectus particeps esse non poterit: aut si homo potest intelligere: iam poterit volare, quod ipsum est multo minus: longèque inferius. Nam intelligere & volare non continentur eodem genere. Ad hunc etiam modum vnio hypostatica & vnio beata diuersa ratione continentur: & vna sub altera non necessario comprehenditur, id quod continuo ostendetur.

QVOD verò ad assumptionem attinet: Negandam ipsam putat Durand. Nam maius: hoc est, melius digniusque est: videre Deum: ac frui Deo, quam ad vnitatem diuinæ personæ adsumi: si modo hæc seorsum, ac separatim accipiantur, in natura tamen vtriusque vnionis capaci, hypostaticam vnionem putat Durand. præstare beatæ vnioni: longe tamen aliter rem habere putat: cum vtraque vnio in eandem naturam minime cadit: Quocirca præstare ait, esse Dei filium adoptiuum quam adsumi ad vnitatem diuini suppositi, illud enim cadere in naturam expertem rationis non potest: hoc vero potest. Hac de re multa sunt iam alibi à nobis disputata.

AD tertium respondetur, omnem personam esse suppositum, non tamen: contra. Quocirca cum natura expertis rationis, non sit capax personalitatis, hic plane efficitur, vt diuina persona illius naturæ hypostaticam dependentiam terminaret, non sub ratione personæ, sed sub ratione suppositi. Dici etiam potest, naturam non intelligentem non posse esse participem personalitatis internæ: bene tamen externæ.

AD quartum. Simum donum non potest communicari cum infima creatura ita scilicet, vt ipsam formaliter perficiat. Non enim quoduis donum cadere inquamque creaturam potest, cum non quæuis natura sit cuius vis formæ receptiua.

AD quintum. Hoc argumentum, multos eosque non vulgaris eruditionis Theologos ceu Bonaventuram, Gabrielem, & Dionysium Cartusia.

num in eam opinionem induxit, vt putarent: immo vero assererent crea-
 turam sensus & rationis expertem esse omnino inassumptibilem: nem-
 pe quia neque diuina idiomata cum huiusmodi creatura, neque contra
 huiusce creaturæ idiomata possint cum Deo communicari. Quis enim
 piæ mentis ausit Deo tribuere quæ sunt lapidis, quæque bestię propria?
 Nos dicimus hoc argumento non concludi impossibilitatem assumpti-
 onis, sed indecentiam potius: minoremque cum diuina persona congru-
 entiam. Nam & si pugnet cum diuinæ personæ dignitate ac sapientia,
 esse natura asinum, & natura stolidum: non tamen repugnat id Deo
 conuenire externe, id est, interuentu assumptæ naturæ. Nam & Deum
 mori: supplicia perferre: contumelijs affici, pessundari: proteri: cæteraq;
 humana perpeti: spectata diuinæ naturæ excellentia ac proprietate, ve-
 hementissimè repugnat, eadem tamen ipsa conuenire Deo externè, hoc
 est, interuentu assumptæ naturæ, non repugnat. Anselmi igitur senten-
 tiam ita interpretandam esse putamus: id quod non decet, neque cum
 diuina sapientia, ac potentia congruit, non est Deo possibile, neque ca-
 dere in Deum potest, interuentu internæ nature: vt possit cadere exter-
 næ nature interuentu. Certe nihil tam dedecet immortalis & impatibilis
 Dei naturam, quam perpeti externas incursiones & mori. Hęc tamen
 ipsa potuerunt, citra omne incommodum Deo conuenire externè, id
 est, interuentu nature patibilis & mortalis, ad vnitatem diuini supposi-
 ti assumptæ.

Henr.
 quodl. 6.
 q. 6.

DE sexto summa est inter Theologos controuersia. Henr. de Ganda-
 uo, multis rationibus confirmat fieri nulla ratione posse, vt creatura que
 alioqui percipere beatam illam vnionem, que in contuendo ac fruendo
 Deo posita est, potest: hypostatice Deo coniungatur, & tamen Deo
 non fruatur. Nam, inquit, natura non fruens Deo sic est per spontaneos libe-
 re voluntatis impetus affecta, vt possit ab officio discedere, & ad malum
 deflecti: At Christus non potuit officium vlllo modo deserere: neque pecca-
 to aliquo obligare: alioqui & supplicio sempiterno addici potuisset: non
 potuit igitur non frui Deo.

PRÆTEREA obiectum vndique potentiam afficiens, mouens, ac
 perfundens: non potest non percipi à potentia: at diuina essentia natu-
 ræ assumptæ vndique circumfunditur: adest igitur omni ipsius poten-
 tiæ: ac proinde adest potentie intellectiue vt obiectum cognitum &
 fruibile. Propositionem similitudine confirmat. Nam si vis videndi sic
 esset

esset à natura instituta, vt impositam ac circumfusam lucem contue-
ri posset, certè non posset non immutari à luce circumfusa: cum igitur
hac coniunctione efficiatur, vt lux illa increata sit præsens intellectui: non
potest non eidem adesse sub ratione obiecti visibilis, ac fruibilis.

ITEM quod inest in essentia, in potentias, quæ in essentia fundatur, necessa-
rio redundat: at huiusmodi vnione, Deus per illapsum specialem est præ-
sens essentiæ: est igitur præsens potentijs.

ITEM beatificata essentia, non potest non beatificari potentia, at hac vni-
one perfectam beatitudinem essentia animi consequitur: nempe cum fiat
vnum hypostatice cum Deo, potentiæ igitur animi intellectiua præsertim,
& volitiua, beatitudinem consequuntur: at beatitudo in speciali quodam ob-
iecti fruibilis illapsu consistit: igitur repugnat, creaturam Deo esse coniun-
ctam hypostatice: & non frui Deo.

PRÆTEREA cum ad est id quod vim habet agendi: valetque ad a-
gendum: ad estque id quod excipit vim agentis, estque ad ipsam ex-
cipiendam idoneum & accommodatum: non potest non consequi a-
ctio: cum præsertim actio est naturalis & necessaria: At animæ assum-
ptæ ad vnitatem diuinæ personæ, obiectum beans animam semper
est præsens, estque animi actio circa illud obiectum naturalis: & ne-
cessaria: non potest enim voluntas non appetere beatitudinem: conse-
quitur igitur actio necessario: ac proinde anima assumpta necessario frui-
tur Deo.

HÆC sententia non probatur Ioanni Scoto: ac proinde ab ipso hisce ra-
tionibus improbat. Namque prius naturaliter natura siue in se: siue
in alio personatur, quam actionem aliquam suscipiat: siquidem actio est
suppositi: siuæ personæ iam constitutæ ceu agentis, naturæ vero ceu il-
lius cuius interuentu actio suscipitur: at omne prius, idque absolutum,
ac cum posteriori non necessario copulatum: potest citra vllam repug-
nantiam existere citra posterius, potest igitur natura compos rationis per-
sonari diuina personalitate, interim tamen non obire actionem visionis
ac fruitionis.

PRÆTEREA nulla natura fruitur hoc obiecto: nisi quæ necessario im-
mutatur ab illo obiecto vt præsentis: at anima assumpta non necessario im-
mutatur ab illo obiecto: non igitur necessario fruitur illo obiecto. Oten-
ditur assumptio. Nam nulla est necessitas immutationis, tam quoad a-
ctum intelligendi: quam quoad actum fruendi: non quoad actum intelli-

gendi: siquidem Deus nihil extra efficit necessario, sed liberè, & contingenter, non igitur necessario efficit visionem sui in intellectu animæ assumptæ: neque quoad actionem fruendi. Nam voluntas ex puris naturalibus non necessario fruitur sine etiam conspecto: nisi aliquid adiungatur voluntati ipsam ad fruitionem necessario prouehens: cuiusmodi est perfecta charitas, at animæ assumptæ nihil adiungitur ab aduersarijs, sed sola ipsius ad verbum dependencia ponitur, quam necessario concomitatur actus fruitionis, igitur, &c. Vtrum vero illud verè dictum sit ab Scoto, non necessario animum expertem habitus infusæ charitatis, frui Deo etiam aperte viso, non est huius loci expendere. Quare institutam disputationem persequamur:

THOMAS Augustinianus eandem sententiam sic confirmat. Cum sunt quædam diuersarum rationum: & vnum est prius altero: si posterius existit sine priori: & prius quoque existet sine posteriori: at vnio hypostatica & vnio beata sunt diuersarum rationum: & illa hanc antecedit: reperiturque vnio beata sine vnione hypostatica: igitur & vnio hypostatica potest citra vnionem beatam reperiri. Assumptio satis liquet, quoad omnes sui partes.

ITEM, obiectum fruitionis est Deus sub ratione perfectissimi boni: potuit autem Deus sese ostendere assumptæ naturæ, sub ratione entis aut, veri: non autem sub ratione boni amabilis: atque fruibilis: propter summam diuinæ suæ voluntatis libertatem: & infinitam potentiam: non necessario igitur, &c.

ITEM Deus potest in essentiam ita influere: vt interim non influat in potentiam manentem ab essentia: id quod satis declarauit ille ignis: qui pueros sibi admotos non combussit: cum tamen sua apte natura calidus existeret, agendi tamen vim Deus cohibuit, ac repressit, efficitque, ne calidus existens, in pueros vim caloris immitteret: potest igitur Deus illapsu speciali in essentiam animi assumpti influere: cum tamen interim in potentiam non influat. Etenim potest omnem actionem creaturæ intercipere: conseruata interim natura.

QV O circa illud omnino asserendum est, posse Deum per absolutam potentiam efficere, vt creatura particeps rationis sibi hypostatice coniuncta, se non fruatur. Quare aduersaria argumenta iam diluenda sunt.

AD primum. Propositio illa vera est, sic creatura rationalis non fruens Deo naturæ viribus permittatur, & diuinæ gratiæ munere destituatur. Cæterum
diuinæ

diuinæ gratiæ infusio potest esse eiusmodi, quæ hominem ab omni lapsione cohibeat: & in bono confirmet. Id quod virgini Dei paræ diuino munere concessum ac tributum esse confitemur. Quauis igitur natura assumpta Deo non frueretur, esset tamen ab omni labe peccati integra puraque, diuino munere & concessu.

AD secundum. Potentia spectari potest duobus modis: vno modo quo ad entitatem, altero modo quo ad actionem. Deus igitur animi essentia hypostaticè coniunctus potuit influere in potentiam quo ad esse: illapsum tamen & influxum interim cohibere, ac reprimere, quo ad operari: Iam verò subtracto diuino influxu quoad actionem, nulla suscipitur à potètia operatio.

AD tertium. Iam patet huiusce argumenti dissolutio. Nam potuit Deus influere in essentiam, ipsam conseruando, & hypostaticam ipsius dependentiam sustentando: interim tamen non influere in potentiam, saltem quoad actum secundum: siue actionis susceptionem: Ita hisce duobus argumentis concluditur Dei præsentia in essendo, conseruando: & sustentando: non tamen in immutatio: aut sub ratione obiecti.

AD quartum. Eodem modo beatificatur potentia quo essentia: nempe hætenus: quatenus vnum hypostasi cum Deo efficitur, non tamen conficitur necessario hoc argumento, potentiam beatitudinem illam consequi: quæ in speciali obiecti fruibilis illapsu consistit: cum Deus possit non influere in potentiam.

AD quintum. Vnionè hypostatica Deus efficitur necessario præsens animæ assumptæ, vt sustentans personalem dependentiam: vt largiens subsistentiam: non tamen vt immutans sub ratione obiecti fruibilis, vt iam demonstrauius.

PORRO quod attinet ad sextum argumentum: ex quo vniuersa hæc disputatio ortum habuit: Neganda est assumptio: Nam Deus potest efficere: vt creatura intelligentiæ particeps sibi hypostaticè coniuncta, se non fruatur: quemadmodum multis rationibus docuimus.

Questio. VII.

*Verum diuinum verbum hominis personam
assumpserit?*

VER.

VERSARI illud etiam in quæstione consuevit. Vtrum diuinum Verbum hominis personam assumpserit? certe assumpsisse personam humanam vel hinc maxime intelligitur, quia auctore Boetio, persona est intelligentis naturæ indiuidua substantia, assumpsit autem diuinum Verbum intelligentis naturæ indiuiduam substantiam: Namque humanam naturam singularem & indiuiduam assumpsit, personam igitur humanam sibi coniunxit. Suffragatur huic sententiæ D. Ioannis Damasceni non aspernanda authoritas, qui asserit tertio Theologiæ libro, diuinum Verbum humanam sibi naturam ἐν ἀτόμῳ, id est, in indiuiduo, coniunxisse, at humana natura in indiuiduo accepta, est persona: assumpsit igitur diuinum Verbum personam.

ITEM, Christus assumpsit hominem, id quod veteres omnes diuinorum mysteriorum interpretes testantur, non hominem in specie: alioqui omnem hominem assumpsisset: hominem igitur in indiuiduo: at homo in indiuiduo est persona: adsumpsit igitur personam.

ITEM, natura non secernitur à persona: si enim secerneretur aliquid esset inclusum in persona, quod ipsum in natura minime contineretur: Nam omnis realis distinctio ortum habet ex aliqua entitate reali, quæ ita huic conuenit, ut illi alteri non conueniat, illa igitur entitas realis, quam persona siue suppositum adiungit naturæ, aut est substantia aut accidens: non substantia, nam aut esset forma, aut materia, aut compositum, itaque fieret ut in eadem re singulari essent multæ materiæ, aut multæ formæ, aut multæ substantiæ compositæ: quod fieri nequit: Neque itidem est accidens: Nam accidens non potest esse ratio subsistendi ipsi substantiæ: cum ex substantia recipiat subsistentiam: nullam igitur entitatem realem adiungit persona ipsi naturæ: ac proinde sunt idem re: cum igitur diuinum verbum assumpserit naturam: relinquitur & personam adsumpsisse.

AD hæc. Natura assumpta erat verè existens: & singularis: Nam quod non est non adsummitur: at eodem instanti quo natura est existens: ac singularis, est personata: natura igitur assumpta fuit personata.

PRÆTEREA, quemadmodum actio est suppositi ut agentis: ita etiam passio est suppositi ut terminantis actionem: At id quod assumptum est à verbo: est ab spiritu sancto fabricatum & effectum, est igitur suppositum, actionem spiritus sancti terminans.

CONTRA asserit Augustinus eo quem de fide conscripsit libro. Filius

Dei, inquit, naturam hominis accepit, non personam: id quod vel hac maxime ratione ostenditur. Nam omne quod adsumitur ad vnitatem adsummentis trahitur, si igitur persona adsumitur, adducatur necesse est ad vnitatem adsummentis: aut igitur ad vnitatem naturæ, vel ad vnitatem personæ: non ad vnitatem naturæ: sic enim persona redigeretur in naturam. Adde quia cum diuina natura sit incompatibilis: nihil potest in ipsam commutari. Non ad vnitatem personæ: hoc siquidem continet apertam repugnantiam: ita enim fieret vt essent duæ personæ: & non essent duæ personæ, sed vna persona: vna quidem persona: quia adsumptio terminata est ad vnitatem personæ: duæ vero personæ adsumens scilicet & adsumpta.

ADDE, quia persona significat rem singularem per se subsistentem: & independentem: actu & aptitudine: adsumi vero est non per se subsistere, sed ex alio dependere & ab alio sustentari: si igitur persona assumeretur: esset dependens: & non dependens, subsistens per se & non subsistens: quæ omnia pugnant vehementissime: non igitur vlllo modo potuit adsumi persona.

RELIQVVM est vt aduersaria argumenta dissoluamus. Ad primum. Non quæuis substantia singularis intelligentis naturæ est persona, sed substantia completa, & per se subsistens, atque independens: cum igitur illa assumpta à verbo natura, non sit per se subsistens, hoc est seiunctim & non in alio existens, sequitur, vt non sit persona. Ad confirmationem, porro dicitur, Damascenum significare Verbum diuinum assumpsisse naturam humanam singularem & indiuiduam: non vniuersalem, vel certe declarat humanam naturam fuisse adsumptam ad indiuiduum, hoc est ad suppositum diuinum, &c.

AD secundum. Illa dicendi forma qua veteres vtuntur, est potius candidè interpretanda: quàm recipienda: aut vsurpanda. Nam cum homo significet id quod est particeps humanæ naturæ: hoc autem ipsum sit suppositum, sequitur hominem significare humanum suppositum: at diuinum Verbum non assumpsit humanum suppositum: non igitur assumpsit hominem. Quocirca illa sententia ita accipienda est: vt homo referatur ad naturam: vel ad extremum vnionis: vt ^{scilicet} ~~enim~~ dicatur verbum hominem assumpsisse: quatenus naturam humanam assumpsit: vel quatenus assumptio eo terminata est, & euasit, vt filius Dei esset homo.

DE DISTINCTIONE NATURÆ

à supposito.

DE tertio summa est inter Theologos disceptatio. Nā quibusdam placet naturā singularem non secerni re ipsa à supposito: siue concreto: sed vnum idemq; re ipsa esse putant hominem, & humanitatem: hunc hominē, & hanc humanitatem. Alij contra putant. Quocirca vtrorūque nobis sunt rationes, & argumenta in medium proferenda, ad extremum vero, quænam sit probabilior sententia, exponendum est.

Scot. 3. d
1. q. 1.

IOANNES Scotus omnino asserit naturam singularem creatam: & suppositum, siue habens naturam, seu hunc hominem, re ipsa non distingui: nihilque positiui & realis, hypostasim naturæ adiungere: sed solam duplicis dependentiæ negationem: actualis. s. & aptitudinalis: ita. s. quod quando naturæ singulari conuenit duplex illa negatio dependentiæ. i. neq; actu, neque aptitudine ad aliud suppositum dependet, tum est perfecta, & absoluta persona. Intelligit igitur Scotus primo naturam ipsam singularem, ita videlicet vt nihil ibi sit aliud: nisi natura ipsa, & ipsius singularitas positiua: deinde animo complectitur duplicis illius dependentiæ negationem: quæ singularem naturam continuo (nisi sit aliquid præueniens) comitatur. Interest tamen inter vtranque negationem. Nam negatio actualis dependentiæ non necessario comitatur naturam: siquidem potest ad alienum suppositum dependere, id quod re ipsa contigit naturæ humanæ singulari à verbo assumptæ: dependet enim actu ad diuinum suppositum Verbi: cæterum posterior negatio semper coniungitur naturæ: etenim sic est à natura instituta, vt nō nisi ad propriū suppositum naturalem habeat propensionem.

HINC intelligitur naturam humanam coniunctam verbo, nō esse personam: nempe cui non conueniat vtraque illa negatio dependentiæ. Namq; actu dependet ad suppositum Verbi: & inclinationē habet ad propriū suppositum: alioqui in proprio supposito inesset violenter: vel personaretur in se præter naturæ impetū: ac propensionem.

OBIICI contrapotes: inest igitur humana natura in diuina Verbi persona vi, ac naturali propensione non consentanee? Negat Scotus consecutionem. Nam omnis res creata est ad parendum Deo idonea: estque diuinæ voluntati, & imperio subiecta: iam vero quod conuenit creature relatione ad diuinam voluntatem, nequaquam illi vi conuenit: nam si diuina voluntate & imperio, lapis superū in locum ferretur, ille motus nequaquam lapidi per

di per vim cōueniret. Certe hęc responsio non dū omnino addubitanti satisfacit. Nam ille motus pugnat cū natura: ac naturali impetu lapidis, vi igitur eidem conuenit. Respondet Scoti interpretes, motum illum esse non consentaneum naturali lapidis propensione: non tamen esse naturæ lapidis cōtrarium, atque repugnantem. Ad eundem modum assumpta natura inest in diuino supposito non consentaneæ naturali propensione: non tamen cōtrarie, aut repugnanter, propter obedientiæ facultatem. Putat etiam Leuchetus posse dici non incōmode: naturam illam esse cum ad proprium, tum ad diuinum suppositum propensam: nempe quia coniunctione sui cum diuina persona esse hypostaticum: & personale excellentissimum consequatur. Quocirca illa consecutio minus firma est: natura singularis est ad diuinam hypostasim eximie propensa: se ipsa igitur vi personatur: nam tametsi materia propensionem habeat ad formam, cuius est expers: non tamen inde consequitur, vt vi, & naturæ minus consentaneæ subsit formæ, cuius alioqui est particeps.

HINC etiam illud haud obscure potest intelligi, minus propriè dici naturam ad proprium suppositum dependere. Nam cum ratio suppositi in negatione dependentiæ consistat: negatio verò ipsa nihil sit in se, hinc efficitur, vt nihil terminet: hoc est, nullius dependentiam terminet. Dependere ergo naturam ad proprium suppositum, est aliud nihil: quam in se subsistere, per se consistere: nullibi dependere: sed obtinere duplicis illius dependentiæ negationem.

HÆC est Scoti de personalitate sententia, quam eandem hisce argumentis confirmat. Nam si persona entitatem aliquam realem: ac positiuam adiungeret naturæ singulari: illa entitas non posset adsumi: quod ipsum falsum est: partim quia authore Damasceno, quod non potuit adsumi, non potuit curari & restitui: partim quia omnis res creata æque est ad parendum Deo idonea ac propensa: Consecutio vero hinc liquet, quia personalitati repugnat adsumi & cōmunicari: illa igitur entitas positiuam constituens personam non posset vilo modo adsumi: & cum altero cōmunicari: est enim persona incōmunicabilis existentia.

AD hęc. Natura assumpta illa entitate careret: que ipsa tamen est actualissima: & extrema, ac proinde Christus non esset homo vniuocæ.

ADDE, quia si dimitteretur à verbo illa natura: oporteret eidem reddi illam personalitatem: qua ipsam vnio defraudauit: vel certe non esset personata: namq; persona illa realitate constituitur.

ACCEDIT, quia illa natura dimissa, non posset esse persona: nam illa entitas positiua effectrix personæ: neque est realitas naturæ: neque per identitatem in ea continetur: alioqui manente tali natura, semper maneret illa realitas: iam vero substantia completa si est, aut est suppositum, aut persona.

AD extremum cum natura ea ratione qua natura est, sit prior illa entitate personæ effectrice, omne autem prius possit citra posterius existere, Deus posset efficere, vt illa natura existeret sine personalitate: ac proinde daretur natura singularis, que ipsa neque in se: neque in alio esset personata: id quod fieri nequit.

HIS igitur argumentis Scotus in eam est opinionem inductus, vt putaret personalitatem non esse aliquam realitatem positiuam: sed naturam tum personari, aut suppositari: cum illi conuenit negatio duplicis dependentiæ, siue duplicis comunicabilitatis, quod videlicet: & quo.

HÆC porrò sententia his argumentis refellitur. De tua sententia ò Scote in primo. d. 3. q. 1. Negatio non conuenit alicui: nisi per aliquam entitatem positiuam, cui repugnat affirmatio opposita negationi: vt satis declarat proprietas illa patris, esse ingenitum: ac persona designat negationem duplicis dependentiæ, siue duplicis comunicabilitatis, non conuenit igitur naturæ singulari ista negatio, nisi per aliquam entitatem positiuam, cui formaliter repugnet affirmatio comunicabilitatis: ac proinde ista entitate positiua posita in natura singulari, continuò sequitur illa negatio: Quo efficitur vt prius sit persona per affirmationem, quam per negationem.

ADDE, quia illa negatio nihil est aliud, quàm independetia ad externam personam: At anima seiuncta est sic independens: est igitur persona.

ITEM singularitas posita est in aliqua entitate positiua, qua efficitur, vt natura singularis sit indiuisa à se, & seiuncta à quouis alio: igitur & personalitas posita est in entitate positiua, qua efficitur vt natura sit independens. Antecedens illud probatum est Scoto. 2. d. 3. &c.

INTERPRES Scoti ita argumentatur. Si suppositum hæctenus differt à natura singulari, quatenus coniunctam habet negationem duplicis dependentiæ: igitur suppositum non recipit prædicationem naturæ: ita. s. vt natura per se de supposito dicatur: namq; ens per accidens non recipit prædicationem alicuius per se, & in quid: iam vero natura singularis adiuncta illa duplici negatione, est ens per accidens.

ITEM illa duplex negatio est posterior natura, ipsa singulari natura: in illo igitur priori secundum naturam, singularis natura per se existit: est igitur persona,

sona, ac proinde negatio non complet rationem personæ.

AD DIT Caie. si personalitas posita esset in negatione, posita esset in nihilo: ita natura personaretur nihilo: & cum dicimus verbum nõ assumpsisse personam: diceremus non assumpsisse nihil. Item cum ait Innocentius, verbū diuinum humanam consumpsisse personam, consumpsisset nihil, at nihil cum non sit, non est, consumptibile, igitur. & cæ.

FACILE possunt Scoti partes defendi. Ad primum igitur respondetur. Triplex est negatio. Est enim negatio negans actum, non tamen aptitudinē: cuiusmodi negatio conuenit rei graui, relatione ad centrum. Est alia, quæ vtrunq̄ue tollit, cuiusmodi negatio conuenit naturæ singulari sibi derelictæ, respectu alieni suppositi. Tertia negatio dicitur negatio repugnantia: cuius generis est negatio irrationalitatis conueniens homini: etenim homini repugnat affirmatio irrationalitatis. Hoc igitur tertium negationis genus conuenit rei interuētu entitatis positivæ. & cæ. Non sic autem incōmunicabilitas: siue negatio dependentiæ, conuenit naturæ singulari: aliō qui non potuit ad sumi ad suppositum verbi ex quo actu dependet: ac proinde non conuenit ei per aliquam entitatem positivam: cui repugnet affirmatio comunicabilitatis.

AD secundum. Triplex est dependentia, actualis, potentialis, & aptitudinalis: ac proinde triplex est negatio dependentiæ: actualis scilicet, potentialis, & aptitudinalis: duæ illæ priores negationes non necessario conueniunt naturæ singulari: nempe quia possit ad aliud suppositum dependere: Tertia verò negatio necessario comitatur naturam singularem: completq̄ue rationem personæ: siue suppositi. Cum igitur anima seiuncta à corpore: sit corporis perfectio, atque forma, hinc efficitur, vt naturalem habeat ad informandum corpus propensionem, sitq̄ue nata ex corpore dependere: ac proinde nullam habeat ad perse existendum propensionem: non igitur à corpore seiuncta est persona: nempe cui non conueniat negatio aptitudinalis dependentiæ.

AD tertium. Neganda est consecutio. Namq̄ue negatio diuisibilitatis à se: & identitatis cum altero, conueniens naturæ singulari, non est negatio repugnantia: ac proinde non necessario requiritur, vt conueniat interuentu alicuius entitatis positivæ.

AD quartum. Concedit Scoti interpretes, naturam, siue speciem dici de natura singulari, vt coniuncta illi duplici negationi, ex accidenti: in quid verò dici, quatenus natura singularis includit ipsam essentiam: & quid itatem.

AD quintū. Eodem tēporis momento quo aliqua natura est hæc, coniuncta

L

habet

habet illam duplicem negationem (si modo eodem puncto temporis aliena personalitate non personetur) tamen si nō eodē instāti naturæ. Ac illo instāti nature, vt sit hæc, ac singularis, nondū tamen est per se stans: quia igitur eodem temporis puncto quo aliqua natura est hæc, coniunctam habet illam duplicem negationem, proinde dicitur illam duplicem negationem esse cōpletiuam personæ. Porrò ea quæ contra obiiciuntur à Caietano, facile diluuntur. Non enim dicimus naturam formaliter personari negatione, (est enim negatio ens in animo) sed dicimus personam significare naturam singularem, interim connotando negationem dependentiæ, & communicabilitatis. Ita verbum diuinum non assumpsit nihil: sed non assumpsit naturam singularem coniunctam illi duplici negationi, id est, non assumpsit naturam singularem per se stantem. Idem verbum consumpsit personam, id est, effecit ne duplex illa negatio singulari naturæ conueniret, nempe quod eodem temporis momento, quo vtraque negatio debuit naturæ conuenire, illam naturam ad suam hypostasim adsumpsit. &c.

3 d. 5. q. 1.
ar. 2.

TERTIVM igitur illud argumentum principale ita diluit Scotus, vt dicat, personam & naturam, partim esse vnum & idem: partim verò non esse: Nam sunt vnum & idem re: siue entitate positiua: nihil enim positiui realis persona adiungit naturæ: differunt tamen quo ad completam rationem incommunicabilitatis. Nam eadem natura singularis vt sic, non est eadem sibi ipsi vt coniunctæ negationi communicabilitatis. Assumpsit igitur diuinum verbum personam secundum rem siue entitatem illam positiuam quæ est persona: non tamen secundum completam rationem personalitatis: id siquidem repugnat. Conueniret enim naturæ singulari assumptæ & negatio actualis dependentiæ: & affirmatio actualis dependentiæ. &c.

Och. 3.
d. 1. q. 1.
Item, 1.
d. 22.

PRINCEPS nominalium Ochamus in eadem est opinione & sententia. Inquit enim suppositum: siue personam, re ipsa non differre à natura singulari: sed adiungere eidem negationem quadruplicis communicabilitatis scilicet formæ cum subiecto, siue materia, partis integralis cum toto, formæ inhærentis cum subiecto, sustentati cum sustentante. Quocirca suppositum sic definit, vt illud esse dicat ens completum, non constituens aliquid vnum: neque natum inhærere, aut ab alio sustentatum. Prima particula se iungit suppositum ab omni parte siue integrali, siue essentiali: Secunda particula secernit suppositum à diuina essentia, & à proprietate relatiua: quorum neutrum formaliter est persona. Tertia separat suppositum ab omni forma, tam essentiali, quam accidentaria: quarta verò se iungit ipsum à natura singulari

gulari assumpta à verbo, quæ ipsa à diuina verbi hypostasi sustentatur.

SUNT & alij, qui de suppositi à natura distinctione ita sentiunt, vt dicant: suppositum & naturam, re ipsa nullo modo distingui: imo vero vnã eandemque rem esse suppositum & naturam, sola ratione intelligendi, siue significandi differentem. Namq; natura significatur absolute, & nequaquam relatione ad aliud: suppositum vero, siue concretum significat habens naturam, id quod facile ex concreti nominis explicatione intelligitur. Etenim homo est habens humanam naturam. Vel sic suppositum & natura differunt vt quod est, & quo est: natura enim est qua Socrates est homo: Socrates vero est ipsa eius natura, participans & habens illam.

Henr:
qđlib. 4.
q. 3.
Durã. 1.
d. 34. q. 4.

HÆC porrò de distinctione suppositi à natura sententia, hisce potissimū rationibus confirmatur. Quomodo definitio naturæ, affecta est ad definitionem suppositi: eodem modo natura affecta est ad suppositum: at eadem est suppositi & naturæ definitio, etenim homo est animal rationis particeps: & humana natura est ex animalitate & rationalitate constans natura: sunt igitur vnum & idem, suppositum & natura: vt quæ eandem rem declarent, atque significant.

PRÆTEREA, si suppositum qua suppositum est, re ipsa secernitur à natura: quia aliquid continet, quod ipsum non continetur in natura: aut igitur suppositum qua suppositum est, naturã prius habet, quam illud, vel contra: Si naturam prius habet: est igitur res singularis suppositum præcise in reuentu naturæ: id quod nobis est ad efficiendum propositum: Sin verò contra res habet, est igitur aliquid in re composita, quod non proficiscitur ex natura, id quod falsum est: nam ex coniunctione materiæ cum forma, proficiscuntur omnia quæ conueniunt rei compositæ: sunt enim huiusce coniunctionis consequentia.

ADDE his, quia attributum essenziale est idem rei subiectæ: at natura essentialiter dicitur de supposito: Est enim Socrates essentialiter homo, est igitur natura idem quod suppositum.

ADIVNGIT hisce Duran. Authore Aristote. in categoriis, in accidentibus concretum & abstractum idem significant, album enim solam albedinem significat, in substantiis igitur eodem modo res habeat oportet, vt scilicet concretum & abstractum, ceu homo, & humanitas idem omnino declarent.

CVM igitur suppositum, & natura, eandem omnino rem, horum sententia,

tia, significant: hinc efficitur, ut legitimam attributionem illam esse dicant: qua natura, siue abstractum dicitur de supposito, siue concreto. Aiunt enim hominem esse humanitatem, & hunc hominem esse hanc suam humanitatem. Alij tamen hoc genus attributionis non putant esse admittendum, propter diuersam significandi rationem, quæ cernitur in supposito & natura, in concreto & abstracto. Quibus illud obiici contra potest: quod & si illa attributio, non sit arti consentanea: nihil enim de re subiecta declarat: est tamen identica, quemadmodum & illa qua diuinitas dicitur de Deo.

ARGUMENTVM porrò illud tertium, huiusce sententiæ & opinionis authores diluunt hoc pacto. Negandam enim putant consecutionem. Nam ut suppositum & natura re ipsa non distinguantur: differunt tamen significandi ratione. Natura enim significat ceu id quod habetur: suppositum verò ceu id quod habet: At natura humana in Christo est habita duntaxat, non habens: non igitur habet rationem suppositi, & concreti. Hinc efficitur, ut humana Christi natura non dicatur homo, sed humanitas: Neque verè dicatur, verbum assumpsisse hominem, sed humanitatem. Neque item illud, indicato Christo, verè vlllo modo dici potest, hic homo est sua humanitas: nam habens humanitatem est diuinum suppositum, quod ipsum re differt ab assumpta natura. Porrò assumptam illam naturam habere rationem habiti, non habentis, hinc ostenditur: quia id quod habet rationem partis, vel rationem inhaerentis, vel alteri innitentis, habet rationem habiti, non habentis: at humana Christi natura diuino supposito innititur, neque constituit suppositum in Christo: habetur igitur, non habet: ac proinde verbum ut assumpserit naturam: nullo tamen modo suppositum assumpsit.

EXPOSVIMVS illorum sententias, qui suppositum à natura non putant secerni: sequitur, ut illorum quoque sententias, qui contra sentiunt, exponamus. Ac illi quidem omnes hoc consentiunt: quia suppositum à natura re ipsa seiunctum esse putant: ita. s. ut suppositum aliquid adiungat naturæ: quod ipsum sit efficiens realis distinctionis: cæterum de re illa, quæ adiungitur & accedit naturæ, inter sese dissident magnopere. Ac suppositum re ipsa differre à natura, hisce argumentis ostendunt. Illa re ipsa inter se differunt, quorum vni reale aliquid ita attribuitur, ut interim alteri minime attribuatur: at suppositum & natura sunt huiusmodi: etenim supposito attribuitur agere, existere, subsistere, quæ ipsa tamen naturæ non attribuuntur, non sunt igitur idem natura & suppositum.

ITEM

ITEM, suppositum est id quod habet, natura id quod habetur: At in solo Deo est vnum & idem quod habet & quod habetur: non igitur in rebus creatis: ac proinde suppositum in ipsis, & natura, re ipsa distinguuntur.

AD hæc, diuinum Verbum assumpsit humanam naturam: non tamé suppositum humanum: non sunt igitur vnum & idem, natura humana & suppositum humanum.

ADDE, quia si res ita haberet, abstractum diceretur de concreto, essetque proinde hæc propositio vera, homo est humanitas, siue Socrates est hæc humanitas, quod ipsum tamen non placet dialecticis. & cæt.

QVOD verò attinet ad id, quod suppositum adiungit nature, variæ sunt ac discrepantes doctorum hominum sententiæ. Thomæ visum est, suppositum adiungere nature entitatem aliquam realem, personalitatis effectricem, hæc verò entitatem realem, dicit esse accidentia: & esse. Etenim. 1. part. quæst. 3. art. 3. ita ait, Materia indiuidualis, cum accidentibus omnibus indiuiduantibus non cadit in naturam speciei non enim includuntur in definitione hominis hæc carnes, & hæc ossa, in eo tamen quod est homo, includuntur. Etenim id quod est homo habet in se aliquid, quod in humanitate non continetur, & proinde non est omnino idem homo: & humanitas. Eadem sententiam protulit. 3. part. quæst. 2. artic. 2.

Thom.
1. p. q. 3.
ar. 3.

OBII CIT contra Durandum. Si suppositum hoc differt à natura, quia in supposito includuntur accidentia, quæ ipsa in natura minimè inclusa continentur: certe suppositum non esset vnum: & ens per se: sed vnum & ens per accidens: vt homo albus. Neque itidem suppositi esset per se ac propriè definitio. Item ad diuersas categorias attineret: quemadmodum homo albus. Adde quia supposita attinentia ad categoriam substantiæ, non per se recipere attributionem superiorum omnium attributorum, sed accidentario.

Durand.
d. 34. q. 1.

EGO etiam illud obiicio. D. Thomæ. Nam hæc eius sententia non explanat entitatem illam positiuam, quæ est effectrix suppositi, cuiusque interuentu suppositum ipsum à natura singulari distinguitur, sed potius docet, quod nam sit indiuiduationis principium, id est, quid nam sit illud, quo natura aliòqui communis, efficitur indiuidua. Hoc autem in iis, quæ ex forma & materia constant: dicit esse materiam signatam.

CAIETANVS omnino contendit docere, esse de S. Thomæ sententiâ: aliquam entitatem realem includi in supposito, quæ ipsa in natura singulari minimè inclusa teneatur, ac proinde suppositum à natura singulari re ipsa se iungatur. Nam cum sit aliqua entitas realis conueniens huic homini, quæ

3. p. q. 4. ar. 2.

ipsa non conuenit, etiam authore Thoma, huic humanitati, nempe actus effendi, & filiatio realis. (Etenim de Thomæ sententia. 3. quæst. 17. art. 2. suppositum est primum subiectum actus effendi, natura non item. Idem quæst. 35. art. 5. asserit, in Christo non reperiri filiationem temporariam, nempe cum in Christo non insit subiectum huius filiationis capax.) Efficitur, inquit Caietanus, ut personalitas, quædam sit realitas intrinseca, effatrix personæ: quam realitatem consequuntur negationes: & cætera omnia quæ hypostasi attribuantur. Hanc porro entitatem, reponendam esse putat Caiet. in genere substantiæ, non veluti differentiam: sed ut terminum vltimum naturæ substantialis. Namque personari naturam, est ipsam terminari: id quod vel ex eo maxime intelligitur, quia dicimus naturam assumptam à verbo terminari per suppositum verbi. Item natura quantumuis sit hæc, & indiuidua, nunquam omnino terminatur, nisi personetur, id quod apertissime declarat natura singularis assumpta à verbo, quæ ipsa verbi personalitate vltimo terminata est. Itaque de sententia Caietani, suppositum superaddit naturæ terminationem quandam, & completionem. Huic rei, illud vel maxime suffragatur: quia pars quæ aliò qui coniuncta toti, est potentia: seiuncta à toto efficitur actu, acquiritque rationem totius, nouamque terminationem: itemque esse hypostaticum: (est enim iam non pars substantiæ: sed prima substantia.) At hac seiunctione, acquisiuit totalitatem quandam: totalitas verò est quædam terminatio: & completio, hypostasis igitur designat quandam naturæ singularis terminationem, & completionem.

HINC efficitur primum, personalitatem esse quiddam seiunctum à natura singulari: nam & terminus seiunctum quiddam est à re quam terminat, ac finit, est tamen aliquid naturæ: quemadmodum punctus est aliquid lineæ, quam terminat, est enim ipsius terminus.

ILLUD præterea conficitur, posse hunc terminum separari à natura, ita scilicet quod natura singularis existat expers actualis terminationis: cum videlicet ad aliquid aliud completius assumitur, id quod cernitur in natura singulari assumpta à verbo, non tamen illa entitas existit citra naturam. Ad eundem modum, est linea expers actualis terminationis, ceu linea circularis, punctus tamen citra lineam non existit.

HÆC tamen assertio hisce argumentis refutatur. Namque si illa entitas: siue ille terminus naturæ, est in substantiis, sit oportet aut materia, aut forma, aut compositum, idque vel natura, vel hypostasis: at horum nullo continetur, ut satis liquet, non est igitur in substantiis.

ADDE, quia si personalitas est terminus naturæ: est igitur aliquid naturæ, quemadmodum punctus est aliquid lineæ: At authore Damasceno, diuinum verbum assumpsit id omne, quod humanæ naturæ adiunctum, & insitum esse voluit: assumpsit igitur illum terminum, siue illam entitatem.

PRÆTEREA, quemadmodum id quod rationalitate constituitur, vel irrationalitate, est animal: ita etiam illud quod illa terminatione constituitur, est homo, at humana Christi natura, illa terminatione non constituitur, non est igitur Christus homo.

ITEM illud consequitur, naturam assumptam à verbo, esse incompletam termino proprio: completam verò termino alieno: nempe personalitate verbi: At diuina verbi persona, non potest obire munus, officiumque termini, vt quæ sit subsistens: non est igitur personalitas, terminus.

ADDE, quia suppositum non per se subsisteret: sed interuentu illius entitatis: quemadmodum corpus non per se, sed per superficiem terminatur: item suppositum esset quarta substantia, ex tribus confecta: materia scilicet forma, & ex illa entitate. Aure. apud. Capr. 3. dist. 5. quæst. 3.

HÆC diluit Caieta. Principio concedit, illam entitatem esse in substantiis, aliò qui suppositum esset ens per accidens: refertur tamen illa entitas ad substantiam, ceu terminus substantiæ, quemadmodum punctus refertur ad categoriam quantitatis, ceu terminus quantitatis.

AD secundum. Verbum diuinum assumpsit omne id, quod pertinet ad naturam, non tamen id omne quod pertinet ad hypostasim: iam verò illa entitas non est aliquid humanitatis vt distinguitur contra suppositum, nempe quæ sit suppositi effectrix: sed est aliquid humanitatis omnino perfectæ: & completæ: est enim completiua & terminatiua naturæ singularis.

AD tertium. Christus est hic homo: nam hic homo significat naturam singularem completam: ac terminatam termino proprio, vel alieno.

AD quartum. Conceditur consecutio, negatur tamen assumptio, nam diuina personalitas est vltima diuinæ naturæ terminatio, non repugnat igitur ratio termini diuinæ nature subsistenti: imo verò quia est terminus subsistens, continet & complectitur omnem termini vim & rationem: & proinde potest terminationem dare alteri naturæ.

AD quintum. Negatur consecutio. Nam illa entitas est aliquid terminatæ rei, ac proinde non est omnino quiddam diuersum, subsistere igitur per se est aliud nihil: quam terminari termino proprio: qui ipse est aliquid rei finite, ac terminatæ.

AD sextum. Non recipitur illa consecutio. Nam terminus rem terminatam non componit, non enim punctus lineam cōficit. Refertur igitur suppositum ad substantiam compositam, ut accipitur pro hypostasi, quam eadem, inquit Caiet. non numerari, ut rem seiunctam à natura, ac partibus ipsius, cum nihil adiungat naturæ, nisi terminationem quandam, & completionem.

QVID ais o Caietane? Non igitur suppositum re ipsa secernitur à natura: sed est vna met res, differens ceu completum: & incompletum, terminatum, & interminatum: quemadmodum neque linea terminata differt re ipsa, ab eadem linea non terminata. Ita Caiet. in id vel inuitus incidit, quod improbat & aduersatur.

EGIDIO Romano viro doctissimo placet, non sic suppositum secerni à natura, quod in supposito aliquid includatur interne: quod ipsum in natura minimè continetur, sed distingui ea existimat modo per se essendi: quæ natura ob id consequitur, quia actuali existentia sic coniungitur, ut interim altero supposito non nitatur. Ita enim fit, ut & suppositum sit ens per se, & re ipsa differat à natura. Est quidem ens per se, siquidem nullam rem propriè dictam, suppositum adiungat naturæ: sed modum rei duntaxat: qui ipse non reponit suppositum extra propriam categoriam & speciem. Differt autem re ipsa, siquidem res intrinsicè modum includens: differt re à se ipsa, modi illius non particeps. Etenim materia extensa, re differt à se ipsa non extensa. Itaque de sententia Egidij, suppositum & natura non differunt significato principali, ac formali, sed re connotata, & consignificata, significat enim suppositum ipsam naturam: interim ad significando quendam modum: quem natura ob id consequitur, quia coniungitur ipsi esse: & alijs proprietatibus hypostaticis, sine quibus ipsa natura actu non existit, est autem ille modus per se esse secundum actualem subsistentiam. Quocirca suppositum & natura, non significant aliam & aliam rem, sed eandem, aliter tamen, & aliter se habentem.

Capr. 3. AD hanc opinionem & sententiam proxime accedit Ioannis Capreoli sententia, & opinio: qui asserit, suppositum seiungi, ac secerni à natura, vnicæ re connotata: nempe actu essendi, quem actum nequaquam in suppositi ratione inclusum esse putat: sed externe potius connotari & ad significari.

Heru. Cum Egidio etiam sentit Heruæus, quod l. 3. quæst. 6. Etenim suppositum & naturam minimè secernit quoad interna, sed quoad externa: ac connotata: quibus necessario coniungitur natura. Porro Egidij sententia à Durando,

primo

primo collectaneorum libro, multis argumentis refutatur: à cuius refutationis expositione super sedeo.

RELIQVVM est, vt nostram hac de re tota sententiam aperiamus.

PROPRIA AVTHORIS DE RE PRO-

posita sententia.

ADhuc exposuimus Theologorum de re proposita varias ac dissidentes sententias. Reliquum est vt hanc litem, ac controuersiam, exposita nostra sententia, dirimamus.

EST igitur nostra sententia, suppositum à natura non distingui realiter, sed modaliter, ob id scilicet, quia in supposito qua huiusmodi modus aliquis realis includatur qui ipse in natura, quatenus natura est, minime continetur. Est autem ille modus realis, per se subsistentia. Hoc vero, quo fiat planius, illud interim notandum est. Suppositum & naturam, siue concretum & abstractum, duobus modis accipi posse: in vniuerso scilicet, siue in specie, & in parte: ceu homo & humanitas: hic homo: & hec humanitas: ponuntur igitur nonnullę assertiones.

PRIMA assertio. Suppositum & natura, concretum & abstractum, in specie, re ipsa non differunt, sed sola significandi ratione. Non differre quidem re ipsa, vel hinc maximè constat, quia vtriusque est eadem definitio: ac proinde vtriusque est eadem essentia, eademq; natura, diuersam autem esse significandi rationem, hinc intelligitur, quia concretum significat vt habens: natura vero, ceu id quod inest & habetur. Etenim homo est animal particeps rationis, at humanitas, natura rationalis participata.

SECUNDA assertio. Concretum siue suppositum in parte, re ipsa secernitur à natura in specie. Illa si quidem in diuersis rebus sunt habenda, quorum vnum aliquid continet & comprehendit: quod ipsum in altero minime continetur: At suppositum singulare, & natura cõmunis, ita habent, sunt igitur in diuersis rebus. Propositio notior est, quam vt egeat approbatione, assumptio ostenditur. Namq; in supposito singulari, siue re indiuidua, includuntur principia indiuiduata, siue causę effectrices indiuiduationis, quę ipse, authore Damasceno, sunt accidentia: siue proprietates hypostatice, quas idem Damascenus appellat, characteristica, id est, proprietates insignientes, sunt enim veluti quędam notę, quibus vnum indiuiduum ab altero secernitur, & internoscitur: ac proinde suas, quodque indiuiduum, habet hypostatice proprietates, &c.

TERTIA assertio. Suppositum singulare, & natura singularis, secundum rem & secundum substantiam non differunt, vt interim significandi ratione dissideant. Namq; illa secundum rem, & secundum substantiam non differunt, quæ eandem rem naturaque declarant: at suppositum singulare, & natura singularis sunt huiusmodi: Etenim hic homo significat hanc humanitatem, itidem, hæc humanitas, hanc humanitatē declarat, est tamen diuersa significandi ratio. Nam hic homo, significat id quod habet hanc humanitatem, hæc humanitas vero significat ipsam eandem humanitatem, quæ habetur, &c.

QUARTA assertio. Suppositum singulare, & natura singularis, cōmunes habent insignientes proprietates: siue notulas secretrices. Nam quorum est eadem singularitas, eorundem sunt eadem secretrices notæ: At suppositi singularis, & naturæ singularis est eadem singularitas, tametsi aliter & aliter significata, sunt igitur vtriusq; eadem secretrices proprietates.

QUINTA assertio. Suppositum & natura singularis modaliter distinguuntur. Namque supposito conuenit per se subsistere, id quod in suppositione includitur, non autem in ratione naturæ. Est enim suppositum ens completum, per se subsistens: natura vero qua huiusmodi, non per se subsistit: igitur, &c. Ita fit, vt suppositum re ipsa nihil sit aliud, quam ipsamet natura singularis, connotando quod per se existat, siue subsistat.

HÆC porrò per se subsistentia, comitatur naturam in se derelictam: quam eandem etiam continuo consequitur, duplicis illius dependentiæ negatio. Primo igitur signo, occurrit animo natura singularis, secundum se, cui ipsi quatenus singularis est, cōuenit negatio cōmunicabilitatis vt quod, non enim actu aut aptitudine potest cum re altera sibi subiecta cōmunicari. Deinde ad est continuo ille modus rei naturæ singulari, quo efficitur, vt esse hypostaticum, siue personale, consequatur. Ad extremum consequuntur negationes. s. negatio actualis dependentiæ, & negatio aptitudinalis. Nam conseruato illo modo reali, fieri nullo modo potest, vt natura singularis actu vel aptitudine ad aliud dependeat: ac proinde nullus iam relinquatur eiusdem assumptioni locus. Ille tamen modus potest à natura singulari separari, non corruptione, siue sublatione iam existentis entitatis, hac siquidē sublationes continuo tolleretur natura, sed præuentione alienæ hypostaseos. Nam eodem temporis momento, quo natura sibi derelicta potuit, ac debuit illum essendi modum obtinere: potuit ad alienam hypostasim adsumi, itaque propria hypostatica proprietate, nempe propria subsistentia, defraudari, id quod naturæ
singulari

singulari assumptæ à verbo contingit. & cæt.

Quæstio. VIII.

Verum natura existens in persona verbi, habeat ad propriam personalitatem inclinationem, nec ne?

CÆTERVM addubatur. Vtrum humana natura existens in persona verbi, sit ad propriam hypostasim propensa, nec ne? A cæsse illius naturæ ad propriam personalitatem propensionem, hinc vel maximè concludi potest, quia sit præpedita diuinitus, quo minus ipsam haberet: iam verò nihil præpeditur, nisi quod aliò qui in aliud tendit: Est igitur humanæ naturæ verbo coniunctæ, ad propriam personalitatem naturalis quædam inclinatio, atque propensio. Negatio tamen ita ostenditur. Quod inest in aliquo, nature, siue propensioni, & inclinationi naturali minus consentaneæ, vi inest, at violentum nihil est diuturnum: Quare si natura humana in verbo inest, naturali propensioni & inclinationi minimè conuenienter, vi igitur inest, ac proinde diuturna esse non potest.

HA C de re extant dissidentes Theologorum sententiæ. Etenim Ioanni Scotovisum est, humanam naturam verbo coniunctam, esse illam quidem ad propriam personalitatem propensam: inesseque in illa diuina verbi persona naturali habilitati, & propensioni non consentaneæ: non tamen vi: aut naturæ repugnanter inesse: sed aut non conuenienter naturæ, aut supra naturam, secundum illam potentiam, quæ dicitur obedientialis.

PO R R O humanam naturam diuinæ verbi personæ coniunctam, esse ad propriam personalitatem propensam, hisce argumentis ostendi potest. Omne id quod caret re, aliò qui sibi debita, rem illam requirit, estque ad illam habendam propensa: at humana natura verbo coniuncta, caret propria personalitate, quæ naturæ iure illi debetur, igitur ipsam requirit, habetque ad illam propensionem. & c.

AD D E quia humana natura verbi personæ adiuncta, quo ad facultates, propensiones, & habitudines naturales, à cæteris naturis, eadem specie consentientibus, minimè secernitur: at cæteræ naturæ propensionem habent ad proprias personalitates: & hypostasies: & illa igitur cum verbo copulata.

PR Æ T E R E A vt accidens ad inhæredum, ita substantia affecta est ad per se existendum: at accidens quantumuis separetur, semper aptitudinem ad inherendum conseruat, substantia igitur quantumuis in alieno supposito existat, semper aptitudinem ad per se existendum retinet.

AD

AD hæc, Magis inseparabiliter, ac per se conuenit naturæ ipsa hypostasis, quàm potentia conueniat actus: at potentia carens actu proprio, semper illū requirit: multo igitur magis natura carens propria personalitate, eandem requirit. Propositio hinc intelligitur, quoniam potentia defraudari actu proprio, etiam naturaliter potest, at naturæ subtrahi propriam hypostasim: non nisi vi diuina potest, & adhibito maximo miraculo. Ac quæstionis affirmatio sit ad hunc modum confirmata.

§. part. q.
4. arti. 2.

CAIETANVS asserit negantem partem, docetque naturam humanā diuinæ uerbi personæ coniunctam, nullam prorsus habere ad propriam personalitatem propensionem. Pōnit autem distinctionem, cui eidem duplicem assertionem subiungit.

EST autem distinctio huiusmodi. Humana natura accipi potest bifariam, vno modo secundū se, id est, qua à diuina uerbi persona sciungitur: altero modo, qua diuinæ personæ coniungitur. Pōnitur igitur duplex assertio: ac prior est huiusmodi.

HVMANA natura priori modo spectata, ad propriam personalitatem summam habet propensionem, ostenditur hoc pacto. Quæuis alia humana natura, vnica Christi natura excepta, habet ad propriam personalitatem propensionem: at humana natura Christi secundum se, ratione & natura, cum cæteris humanis naturis singulis conspirat: est igitur secundum se, ad propriam personalitatem propensa.

PROPOSITIO hinc perspicitur: quoniam quemadmodum quodque fit: ita ut fiat, est à natura comparatum, authore Aristot. 2. physiologiæ libro: at quæuis alia natura, vnica Christi natura excepta, propria hypostasi subsistit: Est igitur apta, nataque sic subsistere, ac proinde ad propriam hypostasim, ac personalitatem habet propensionem & habilitatem. &c.

POSTERIOR assertio est huiusmodi. Natura humana coniuncta Dei uerbo: nullam, qua huiusmodi, ad propriam personalitatem habet inclinationem: id quod hoc pacto ostenditur. Naturalis vis ac facultas, siue ad aliquid habilitas: cū perficitur excellenti re aliqua, quæ scilicet illud excellenter, eminenterque contineat: ad quod aliòqui natura est affecta: certè id ad quod à natura est comparata, minimè requirit, at humanæ naturæ ad personalitatem habilitas, & aptitudo, diuina est personalitate pfecta, quæ ipsa excellentior est, excellenterque continet, quicquid cernitur in personalitate creata: scilicet vim terminandi, & subsistendi: (Etenim sui infinitate efficitur, ut non multas solū: sed infinitas etiam naturas possit sustentando terminare.) Natura igitur hu-

mana

mana sic perfecta, propriam amplius personalitatem non requirit. Ac proposito ita ostenditur. Id quod aliô qui expletum: ac, vt ita loquar, satiatur, nihil amplius desiderat: ac potentia sic perfecta, expleta, ac satiata est: nihil igitur amplius requirit. Ac potentiam sic perfectam, esse satiaram: & expletam hinc intelligitur: quoniam non minus efficit id quod absolutius & perfectius est, eo quod minus perfectum est, ac potentia, acquisita re minus perfecta, ad quam aliô qui natura habilis, ac propensa est, satiatur, absoluitur, & expletur, id igitur quod absolutius quiddam, perfectiusque est consecutum, perficiatur & expleatur, necesse est. Confirmat hanc vniuersam rationem vel illud maxime: quod si materia formam aliquam reciperet, quæ ipsa eminenter perfectionem omnis formæ generabilis contineret, nullam præterea formam requireret: cum igitur diuina persona, vniuersam creatæ personalitatis perfectionem, excellenter contineat, relinquatur vt assumptæ naturæ appetitum expleuerit, ac proinde omnem illi, ad propriam personalitatem propensionem, eripuerit.

PORRO aduersaria argumenta iam dilui facile possunt.

PRIMUM igitur argumentum ita diluitur. Omne carens re, sibi aliô qui debita, rem illam requirit, nisi sit aliquid, quod rei illius defectum expleat, & refarciat: cum igitur diuina personalitas, humanæ personalitatis defectum ita refarciat, vt naturæ humanæ ad eandem appetitum: & inclinationem cumulatissimè expleat, hinc efficitur, vt personalitatem propriam minimè requirat. Non enim illa natura solum caret propria personalitate, verum etiam est terminata personalitate diuina: secus autem res haberet, si solum careret propria personalitate, tum enim rem sibi debitam propensissimè requireret.

SECUNDO argumento ita occurritur. Natura humana cum diuino verbo copulata, partim à reliquis naturis secernitur, partim cum ipsis conuenit: secernitur quidem, quo ad sui terminationem, & personationem: Namque quæque alia humana natura personatur, ac subsistit propria personalitate, natura verò humana Christi, personatur ac subsistit aliena. Ceterum quo ad facultates: & habilitates naturales, natura Christi humana, cum cæteris consentit: idque si secundum se spectetur. & cæt.

TERTIUM argumenti facilis est explicatio. Etenim per se existere bifariam accipitur, vno modo, quæ secernitur ab eo quod est in esse, ceu in herere in alio, ceu in re subiecta: quod genus per se existendi conuenit substantiæ, qua huiusmodi: altero modo, vt idem valet, quod in nullo in esse, ceu in re inferiori: id quod solis conuenit singulis substantiis: quæ primæ ab Aristot. appellantur.

Accipitur

Accipitur autem illo argumento per se existere, variè, & ambiguè. Namq; in antecedente accipitur per se existere priori modo, in consequente vero, accipitur posteriori modo.

QUARTVM argumentum ita diluitur. Potentia omnino carens actu, & alio perfectiori actu minime perfecta, actum proprium requirit, longe tamen aliter res habet, cum excellentioris actus est particeps, quam sit is, ad quem alioquin natura propensa est. Cum igitur humana Christi natura, eam personalitatem sit consecuta: quæ propriæ personalitatis perfectionem excellentissimè contineat: hinc efficitur, vt propriam personalitatem minimè requirat, longe tamen aliter res haberet, si omnino termino careret. Ac de quæstione hac hæctenus, cætera ad assumptam naturam attinentia persequamur.

Quæstio. IX.

Vtrum assumpta natura sit ab omnibus rebus singulis abiuncta?

RELIQVÆ sunt tres quæstiones, ad assumptam naturam attinentes, in quibus illa est prima, vtum assumpta natura sit ab omnibus rebus singulis abiuncta? Affirmationi hæc potissimum suffragantur. Namq; diuinum Verbum non assumpsit hominem: homo autem naturam humanam ita declarat, vt interim ipsam haberi significet: habetur autem à rebus singulis. Filius igitur Dei non assumpsit naturam, prout est in re singulari: seiunctam igitur à rebus singulis.

AD DE, quia id quod fini destinatur, fini respondeat necesse est (adhibentur enim media per relationem ad finem) cum igitur finis, assumptioni humane naturæ propositus, in cõmuni omnium hominum salute consistat: relinquatur, vt communis quoque sit assumpta natura: ac proinde à rebus singulis seiuncta.

NEGATIONEM porrò illud vel maxime confirmat: quoniam natura à rebus singulis abiuncta, re ipsa non existit, sed in nuda mentis comprehensione consistit: Quare si eiusmodi natura assumpta esset à verbo, re ipsa nulla esset assumptio, & Dei cum carne coniunctio: sed sola animi comprehensione constaret: id quod tamen falsum est. Etenim, Ioanne teste, verbum caro factum est, fieri autem hoc nõ potuit, nisi vera & reali ipsius cum hu-

mana carne coniunctione: igitur, &c.

QUOD vero ad explicationem huiusce quæstionis attinet, illud initio notandum est: Esse illud quod conuenit naturæ, separatione à rebus singulis, duplex esse: aut enim constat mentis duntaxat operatione, naturam è rebus singulis abducentis, secernentisque: aut re ipsa ita habet, vt scilicet natura sit è rebus singulis seiuncta. Priori modo separationem attribuit Arist. naturis ipsis, posteriori Plato, iuxta Arist. interpretationem. Etenim Augustinus longe aliter accipit formas & idæas Platonicas. Vt trouis autem modo accipiatur naturæ separatio: certè nullo modo potuit assumptæ à verbo naturæ conuenire, non priori modo, partim quia nulla actio, quæ transiens appellari consuevit, in id explicatur, quod comprehensum duntaxat animo tenetur, sed ad id quod extra est, non enim scinditur lignum animo conceptum: sed lignum quod est extra: actio tamen quæ immanens dici consuevit, id potest attingere, quod aliò qui comprehensum animo tenetur, possum enim diligere quempiam animo obiectum: Iam autem assumptio in iis actionibus est, quæ transeuntes nominantur, terminatur enim ad humanitatem, quæ assumitur, non igitur terminari ad humanam naturam potuit, sola intelligentia cõprehensam. Partim quia nã humana hoc pacto, non esset verè à verbo assumpta, sed intelligeret assumpta: nãq; actio intellectus nihil extra ponit, nõ enim proinde hostis est interfectus, quia ipsum interfectum ante oculos mentis statuo, neq; proinde Socrates disputat: quia ipsum mihi differentem propono: Quare non proinde esset humana natura assumpta: quia assumpta intelligeretur. Quo circa illa naturæ assumptæ intelligentia falsa omnino esset, nempe cui res extra nulla subiecta esset, essetque proinde hæc Dei cum carne coniunctio, mentis quiddam figmentum.

PORRO vt posteriori modo seiuncta esset assumpta natura, fieri nullo modo potuit, partim quia natura non caderet sub sensum. Namque natura per se subsistens, ab omni que hypostasi seiuncta, sola mente percipitur, sensu non item. Iam verò Christus hoc consilio sibi humanam naturam coniunxit, vt ipsius interuentu, hominibus se se spectandum, ac conspiciendum præberet, id quod vates olim futurum prædixerat. Post hæc, inquit, in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est. Partim quia repugnat, illam naturam Deo hypostatice coniungi: namq; natura communis ab omni est hypostasi seiuncta: aliò qui si esset personata, non diceretur separata, ac per se constans natura. **N**OTANDVM est hoc loco naturam illam subsistentem (si illa extaret) non proinde dici communem: quia essendo communis est, sic enim non subsisteret,

sisteret, id enim quod subsistit indiuiduum est: & singulare: sed dici communem exemplari participatione: Etenim Deus idæ asceu exemplaria intuens, res omnes fabricatus est: sunt igitur idæ essendo indiuiduæ: & singulares, exemplari verò participatione communes. Res enim singulæ quæque specie comprehendunt, speciem illam ac formam imitantur: exprimuntque. Cum igitur separatio, assumptæ à verbo naturæ, nullo modo conueniat, sequitur non assumpsisse diuinum verbum humanam naturam à rebus singulis abiunctam. **QVÆ** verò contra, atque asseruimus, persuadent, facile diluuntur. Etenim diuinum verbum non assumpsit hominem concretiuè. Non enim hypostasis hominis præintelligitur assumptioni, sed assumpsit hominem terminatiuè. Namque assumptio eò terminata est, vt Deus fieret homo. Vel certe assumpsit hominem concretionem indiuidui, non concretionem suppositi, **POSTERIORIS** verò argumētī hæc est explicatio. Actio dicitur communis bifariam: vel ex principio actionis: vel ex termino, siue effectu. Ac illa actio dicitur communis ex principio, quæ consequens est naturæ subiecti qua huiusmodi, ac proinde conuenit omnibus, in quibus inest illa natura. Illa verò actio dicitur communis ex termino: quæ ad omnia, vel certè ad quam plurima, quæ cadere sub illam actionem possunt, pertinet. Actio igitur liberatoris Christi, posteriori modo communis & vniuersalis fuit, non prior: aliò qui omnibus hominibus conueniret salutis hominum effectio: Ceterum Christi liberatio ad omnes homines, eos scilicet qui liberandi erant, pertinuit, huiusmodi verò actio personæ est, non naturæ. & cæc.

Quæstio. X.

Verum humana natura fuerit in omnibus suis indiuiduis assumpta.

SECUNDO loco venire illud in quæstionem consuevit, vtum humana natura ea, quam diuinum verbum assumpsit, fuerit in omnibus indiuiduis assumpta? Huius porro quæstionis negatio vera est, affirmatio verò falsa. Ac negatio ita ostenditur. Natura humana ob id à verbo assumpta est, vt ipsius interuentu, salus hominum generi asserretur, iam verò si in omni naturæ humanæ indiuiduo natura fuisset assumpta, nullus homo esset cui salus asserretur, etenim natura in omni indiuiduo esset ad diuinam hypostasim assumpta: nõ est igitur in omnibus rebus singulis humana natura assumpta.

ADDE

ADDE, quia quoduis humanæ naturæ indiuiduum esset Christus: nempe quod esset diuinæ hypostasi adiunctum. Item cum natura assumptibilis ad vnitatem diuini suppositi assumatur, si natura humana in omni indiuiduo fuisset adsumpta, esset duntaxat vnica hypostasis: siue vnicum suppositum humanæ naturæ, nempe suppositum adsumens: id quod cum humana natura minime congruit, cuius est hæc natura, vt tribuatur in multas hypostases. Prætereà qui fieri potuit vt Christus esset in multis fratribus primo genitus? quod ipsum tamè ad dignitatem & excellentiam Christi pertinet. Est igitur humana natura assumpta in vnico duntaxat indiuiduo.

OBIICIES hoc loco, natura humana, sui ad diuinam personam assumptione, est ad sùmmum dignitatis & excellentiæ gradum prouecta, at ad hùc dignitatis gradum prouehi non potuit, nisi in omni indiuiduo foret assumpta: ita enim fieret vt vniuersa natura cum diuina hypostasi coniungeretur, in qua coniunctione, vniuersa eius dignitas & prouectio posita est, fuit igitur humana natura in omni suo indiuiduo assumpta.

ADDE, quia Deus suam erga homines charitatem multo illustrius declarasset, si omnes ad filiationem naturalem prouexisset, quam si eos adoptionis iure in filios ascisceret: at prius illud effecisset, si naturam humanam in omni indiuiduo assumpsisset: igitur, &c.

PRIORIS argumenti hæc est explicatio. Dicimus vniuersam humanam naturam fuisse à Dei filio assumptam, non quidem in indiuiduo: sed in specie: namque natura humana assumpta, specie ac forma cum singulis naturis humanis consentit. Quo efficitur, vt vniuersa natura humana sùmmum fuerit dignitatis gradum consecuta, secundum speciem, non autem secundum indiuiduum.

POSTERIVS ita explicatur. Diuini Verbi cum humana natura coniunctio, non solum hoc nomine effecta est, vt hominibus diuina filiatio tribueretur, verum etiam vt eisdem perditis ac grauissimè laborantibus salus afferretur, quæ eandem salutem diuinū illud Verbum hominibus, acerbissimorū suppliciorū perpeffione, peperit. Quocirca Dei erga homines charitas non solum ob id declarata est, quia ipsos in filios asciiuit: verum etiam (idq; multo illustrius) quia ipsorum causa varios & acerbissimos cruciatus pertulit, quemadmodū D. Paul. disertissimè annotauit, inquit, Cōmendat autē Deus Rhom. 9 charitatem suam in nobis: quia cum inimici, &c. Iam vero hoc posterius declarandæ charitatis genus, omnino sublatum esset si in omni indiuiduo fuisset humana natura assumpta.

Quæstio XII.

Vtrum decuerit vt homo ille ex Adamo, originem duceret?

EXTREMA est illa quæstio ad assumptam naturam pertinens, an ne decuerit, vt homo ille ex Adamo duceret originem? hoc est, vtum decuerit, vt assumpta natura Adami satum esset edita? Certè minime decuisse, apertè declarat D. Paulus inquit, talem decuisse nobis præfici pōtificè, qui esset innocens, & ab omni prorsus peccati labe vacuus ac liber, & omnino à sceleratis hominibus alienus: at non fuisset ab omni prorsus labe peccati liber, si ex Adamo, homine alioqui deprauato, & sceleris labe infecto, originem duceret, non decuit igitur vt naturam sumeret ipsius satum propagatam.

De Tri. **D**IVVS pater Aug. hanc quæstionem sic explicat, vt dicat: potuisse quidem Deum naturam humanam assumere, non quidem ex Adamo profectam: sed ex nihilo procreatam: fuisse tamen cum diuina bonitate ac sapientia congruentius, vt ex illo hominum genere, quod diabolus infecterat, quodq; affligerat, ac prostrauerat, profectam naturam adsumeret, vt ipsius interuentu, victorè diabolum vinceret ac prosterneret: id quod homini incredibili erat ornamento & dignitati futurum: dum, scilicet ex victo illo, afflicto, ac profligato hominum genere aliquis existeret, qui demonem parta victoria exultantem, vinceret, sterneret, ac profligaret. Hac etiam ratione Deus Opt. Max. vim diuinam maxime declarauit: cum scilicet & infirmam, abiectamque naturam ad celsum dignitatis gradum extulit: & origine, ortuq; deprauatam, & infectam, tanta innocentie integritate donauit, clementie præterea ac bonitatis incredibilem significationem diuinum illud Verbum dedit, cum illius naturam minime spernendam & abiiciendam putauerit, qui à religione & officio per incontinentiam discessit, & in offensionem diuinæ maiestatis incurrit: sed summeam honore ac beneficio potius affecerit, vt quam non solum reatu flagitii liberauerit, sed sibi etiam hypostaticè coniunxerit.

PORRO D. Pauli autoritas huic assertioni minime aduersatur. Erat enim longe decentissimum, vt pontifex nobis præpositus, esset à consceleratis ac perditis hominibus seiunctus, societate ac cōmunionem scelerum, quæ ipsa venerat deleturus (decebat enim vt qui purgaturus ceteros aduenerat, ipse in nulla re foret purgandus) non tamen societate ac cōmunionem naturæ, quam liberatus: & in veterem gradum restitutus aduenerat.

AC de natura assumpta hætenus. Reliqua est de partibus assumptæ naturæ
dispu-

disputatio. Assumpsit enim diuinū Verbū naturam humanā ex omnibus suis partibus constantē: tam iis quę ad essentiā: quā iis quę ad integritatē pertinet. Ac partes ad essentiā humanę naturę attinētes sunt anima: & corpus: quas eadē diuinum Verbum assumpsit.

DE PARTIBVS NATURÆ ASSVMPTÆ.

Quæstio. XIII.

Anne diuinum Verbum naturam assumpserit ex omnibus suis partibus constantem?

PARTES humanę naturę sunt varię. Alię enim rei essentiā siue naturā complēt, vt anima: & corpus: alię totū ipsum cōficiūt, vt nerui, ossa, sanguis, quęq; ex ipsis componūtur, vt manus & caput. Alię ad naturę facultates pertinet, quę vulgo partes potētiales dici cōsueuerūt, ceu intellectus, voluntas, sensus. Porrò diuinū Verbum naturam humanā adsumpsit ex omnibus suis partibus constantē. Ponūtur igitur nōnullę assertiones. Diuinū Verbum assumpsit verā hominis carnem. Id vero in hūc modū ostenditur. Diuinum Verbum assumpsit verā hominis naturā: at vera hominis natura cōstat ex vera carne: ac vero corpore: assumpsit igitur verū corpus. Assumptio perspicua est, reliquum est, vt propositioni fidem faciamus.

Prima
assertio,

ARGVMENTVM porrò ad faciendā fidem sumi potest vel ex personā adsumēte: vel ex fine assumptionis. Nā quod ad personā adsumentem attinet, ipsa est veritas. Ego, inquit, sum via, veritas, & vita. at ab aēctione veritatis remoueat, oportet omnis fictio, fuit igitur ab ipsa veritate assumpta vera, non autē ficta, & ad deludēdos hominū aspectus accōmodata natura. Ex fine vero assumptionis ita ducitur argumentum. Assumptio naturę humanę hominum salutiafferendę destinata est: At non fuisset hominum generi vera salus allata, nisi vera assumpta fuisset natura. Nāq; ea quę referuntur ad finem, cum fine proposito congruant oportet, non enim ascia adhibetur ad scindēdos, vel expoliēdos lapides: igitur ad veram salutem pariēdam non fuit adhibenda ficta, & ad speciem duntaxat accōmodata natura.

Ioan;

PRÆTEREA Isaias de verbo carni coniūcto agēs ita ait, verē dolores nros ipse tulit: & lagores nros ipse portauit: at dolorē, cruciatū, & omnino langorē vere nō pertulisset, nisi vere esset homo, qui doloris ac langoris est particeps: verē igitur diuinum Verbum extitit homo, ac proinde vero se corpore, ve-

raque carne vestiuit.

NEQVE est quod nobis omnium stultissimus Manichæus, Pauli illam, in
 Philip. epistola ad Philippenses positam, sententiã obiiciat. Exinaniuit semet ipsum
 formam serui accipiens: in similitudinem hominũ factus: et habitu inuẽtus
 vt homo. Nãq; similitudo illa humana, nequaquam ad inanem dũtaxat, &
 adumbratam effigiem homininis, sed ad speciem: siue naturæ consensionem
 referenda est. Sgnificat enim D. Paulus Christum fuisse hominem, specie ac
 natura cum cæteris hominibus consentientem. Etenim omnes homines si-
 miles specie dicuntur. Ac Christum verè, & non specie tenus hominem ex-
 titisse, satis declarauit idem D. Paul. cum Christi humilitatẽ ob id vel maxi-
 mè cõmendandam esse duxit: quia eò sese abiicit, vt mortem nostra causa,
 Philip. eamq; acerbissimam, & contumeliæ plenissimã perferret: id quod laudi mi-
 nimè ducendum foret, si verè mortẽ non pertulisset: perferre autè verè mor-
 tem non potuit, nisi verè homo extitisset: fuit igitur Christus, de sententia D.
 Pauli homo quamuerissimè. & cæt.

SECUNDA assertio. Corpus illud Christi vt verũ fuerit, non tamẽ ex cœ-
 lesti, sed ex elemẽtari materia constitit: fuitq; ex carne & sanguine, neruis, &
 ossibus compactũ. Superiora argumenta valèt ad faciendã huic assertioni fidẽ.
 Nã si Christus verã humanã naturã assũpsit: sequitur vt elemẽtare corp⁹ assũ-
 pserit. Nã quæq; formã propriã materiã requirit. Quare cũ anima humana
 sit forma physica, cõsentaneã sibi materiã postulat, ea autè cõstat ex carne &
 ossibus, quæ ad physicã materiã pertinent: anima igitur Christi fuit corpori
 ex carne illi quidem, sanguine, ossibus, & neruis cõstati coniũcta.

ITEM cum corpus cœleste sit impatibile, neq; possit vi aliqua interire, si
 Christi corpus fuisset cœleste, certe nunquã vim externã perpeti potuisset: ac
 proinde non vere dolorem, aut interitũ pertulisset.

ADDE, quia Christus aspectus hominũ delusisset, corpus carneũ contuen-
 dum præbens: quod ipsum tamen esset cœleste: At omnis fictio ac delusio ve-
 ritatem dedecet, Christus autem veritas: igitur, & c.

Rhom. **CONTRA** obiicit impius Valẽtinus illud Pauli. Primus homo de terra
 terrenus, secundus homo de cœlo cœlestis: corpus igitur Adami fuit terrenũ:
 at corpus Christi fuit cœleste. Dicimus hominem Christum appellari cœ-
 lestem, quia viri satũ minimè sit editus: sed ab spiritu sancto, ex sanctissimo
 virginis sanguine, formatus, idq; eò tempore, quo à natura comparatum est,
 vt homo ex foemina, viri satũ generetur: id quod ob id adiungimus, vt aduer-
 sario occurramus, obiicienti nobis Adamum non ex concubitu maris cum
 foemina

foemina, sed ab ipso Deo ex luto procreatum. Nam cum Adamus omnium hominum esset primus, non potuit virili fatu gigni. Ex quo iam intelligitur, non esse tribuendum miraculo, quod Adamus ab ipso Deo, citra vim virili, feminis generatus sit, nondum enim lex illa naturæ, quæ virilem fatum ad procreationem hominis adhibet, erat instituta: At quod Christus citra virilem operam fuerit & conceptus & generatus: id in miraculo ponendum est: nempe cum id fuerit ab spiritu sancto, supra naturæ legem effectum.

VEL certe homo ille dicitur cœlestis, quia non humana aliqua sed diuina erat personæ eadē nō sic è cœlo ad nos deuenit, vt aut cœlū, aut Patrē deseruerit: sed quod hominib⁹ visa sit ipsius cū carne cōiunctione: cum tñ prius sub aspectū humanū minimè caderet, tametsi hominib⁹ esset præsentissima.

OBIICI præterea & illud potest, quoniam id quod est excellentissimū ac præstantissimum semper est Christo domino tribuendum: Iam verò cœleste corpus longe præstat elementari, decuit igitur Christum cœleste corpus potius, quam elementare. Damus cœleste corpus esse præstantius corpore elementari, non tamen proinde concedimus illud adsumendum fuisse. Nam prudētis est, omnia ad finem sibi propositum referre: ac media deligere, fini quæ sibi proposuit, consentanea, iam verò cum foret Christo propositum, hominem, laborum, dolorum, cruciatuum, atque adeò interitus sui perpersione liberare: ipsiusque scelera expiare, elegit corpus patibile: omnemque vim externā sua apte natura admittens, cuiusmodi est corpus elementare non cœleste. Hoc ipsum etiam ad commendationem diuinæ virtutis pertinet, quod terrenū corpus, natura infimum, summis ornamentis affecerit, eoq; dignitatis: & excellentiæ prouexerit, vt cœleste corpus longissimè superaret.

TER TIA assertio. Diuinum verbum animā hominis adsumpsit, omnib⁹ suis facultatibus præditam. Ac priorem quidem huiusce assertionis partem, ipsius Christi Domini authoritas confirmat: qui multis locis animam suā in Euangelio commemorat, nemo, inquit, tollit animam meam à me, sed ego pono illam. Item. Ego pono animam meam pro ouibus meis. Item tristis est anima mea vsq; ad mortē. Et alibi. Nunc autem anima mea conturbata est. Cæterum hæretici inquit, animam his locis capi: pro vita, quam diuinum verbum corpori adsumpto largiebatur. Ac proinde illa priora testimonia ita interpretantur. Nemo tollit vitā meam à me. i. nemo inuito eripit vitam: sed ego libèter vitā depono. Desiit autē vita illa Christi, cū corpus desiit à Verbo viuificari. Cum verò inquit, esse animam suam mœrore affectā: id trāslatè accipiendū putant, quæ admodū & illud, iustus meus ex fide viuit, si subtraxerit

Ioan. 10
Ioan. 10
Matth 26
Ioan. 12

Abach 2

se non placebit animæ meæ. Item & illud. *Kalédas* vestras odiuit anima mea.

Isai. 53.

A C diuinum verbum non assumpsisse animam Apollinaristæ, & ratione: & testimonio scripturæ confirmant. Ratione quidem hoc pacto. Anima idcirco corpori apponitur & adiungitur vt corpori vitam largiatur, at diuinum verbum hoc ipsum præstare potuit illi corpori adsumpto: frustra igitur præfente verbo, vitæ fonte, anima fuisset adsumpta. Suffragatur huic assertioni Ioannis testimonium, asserentis verbum esse carnem factum, nulla interim animæ facta mentione.

Ioan. 1.

HÆC hæreticorum argumenta facile diluuntur. Principio cum aiunt, animam superioribus illis locis Euangelicis capi translate, Euangelicæ narrationis cum simplicitati, tum veritati, detrahunt. Aliud est enim inquit hæreticorum acerrimus oppugnator Augustinus: quod propheticè nunciatur in figuris, aliud quod secundum rerum proprietatem, ab Euangelistis historicè scribitur. **I A M** vero diuinum Verbum, vitam illud quidem animantibus largitur, cœ vitæ causa efficiens & externa: ac prima & vniuersalis: oportuit autem adiungi causam proximam & formalem, ea vero est anima, quæ corpus informando viuificat. Porro Ioannis testimonium hæretico non fauet, imo vero ipsius errorem refellit. Nā caro speciem ex forma rationali, & anima humana consequitur: non enim sublata anima est humana caro: at Ioannes restatur diuinum Verbum humanam carnem assumpsisse, assumpsit igitur & animam, quæ ipsa carni esse humanum largitur.

A D D E, quia Christus humanam naturam assumpsit, alioqui nō diceretur homo: nam homo est aliquid humanæ naturæ particeps, at natura humana nō ex carne modo, verum etiam ex anima constat, assumpsit igitur diuinum illud verbum non solum carnem: verum etiam & animum. Præterea quod non est assumptum, non est curatum, si igitur anima non fuisset assumpta, curata minus fuisset: At curatione maxime indiguit, vt pote in qua sola peccati labes hereret, fuit igitur maxime adsumpta.

A D I V N G E his quia sola carne sumpta diuinum Verbū neq; esset homo, neq; itidē caro hominis: vt satis ex his quæ supra diximus, intelligitur, omnino igitur asserendum est diuinum Verbū carnē animatā & informatā anima rationali supsisse. Quod vero ad posteriorē assertionis partē attinet, satis constat Christū dñm sumpta anima, adsumpsisse quoq; omnes animi facultates, quæ naturali necessitate ex anima profluunt. Nā quæ sumpsit animā, sumpsit omnes facultates sentiētis animi parti inserviētes: quæ vero sumpsit animā rationis competentē, adsumpsit quoq; vim intelligēdi & rationē, alioqui non rationalem

rationalem animam, sed belluinā sumpisset. Neq; verbū illud, hominem, vt inquit Augustinus, sed belluam suscepisset, eaque sibi cōiunxisset. Nā animal rationis & intelligentiæ expers, est bellua. Ac de partium assumptione ha-

Et enus, &c. **Quaestio. XIII.**

Vtrum Christi sanguini fuerit diuinitas hypostatice unita?

EXISTIT tamē hoc loco quaestio haud vulgaris, vtrum Christi sanguini fuerit diuinitas hypostatice coniuncta? Certe negatio huius argumentis nonnullis probata est. Hac hypostatica coniunctione efficitur cōmunicatio idiomatum, at huiusmodi cōmunicatio non cadit in hanc coniunctionem: Nam sanguis dicitur fusus, Christus tamen non dicitur fusus, itē sanguis hāc sit cruci triduo illo, quo Christus sepultus iacuit: & tamen Christus triduo non perstitit cruci affixus, non igitur, &c.

ITEM sanguis non pertinet ad integritatē humanę naturę ceu pars ipsius, non igitur eidem est diuinitas coniuncta. Antecedens illud Thomę auctoritas confirmat. i. p. q. vlt. ar. 1. ad. 3. Ratione vero ita ostenditur. Membrum ac pars humanę naturę subest valetudini, aut inualetudini, at sanguini neutrum conuenit. Adde quia sanguis est pars potentia, non actu, est enim præterea in membrum cōmutabilis, id quod ossi, carni, ac neruo minimē conuenit, ac proinde hęc in partibus actu numerantur, sanguis vero in partibus potētia, nō est igitur sanguini cōiuncta diuinitas.

ILLA præterea argumentatio, minus est ad rem propositam efficiendam accommodata. Sanguis est assumptus, fuit igitur diuinitati coniunctus, non enim quidquid verbum assumpsit Deo coniunctum fuisse necesse est, nam capillos assumpsit, quibus tamen diuinitas non fuit coniuncta. &c.

ILLVD præterea, (si res ita haberet,) eueniret, vt diuinitas pedibus conculcetur, nam sanguis Christi effusus, pedibus hominū est conculcatus. &c.

HÆC argumenta diluunt aduersarię partis fautores, nam quod ad primum illud argumentum attinet, aiunt communicationem idiomatum fieri bifariam, recto videlicet casu, & obliquo: priori modo fit in his quę dicuntur de subsistente, ceu esse hominem, esse æternum: mortalem & temporarium: Est enim filius Dei homo: & contra: est tēporarius & æternus. Posteriori modo in iis dicitur, quę partibus, quia partes sunt, conueniunt: neque toti appellationem largiuntur, in quibus est effusio: conuenit enim sanguini quia pars est: Quo efficitur vt Christus siue Dei filius non dicatur effusus:

Th. 3. d.
22. & 3.
p. q. 16.
art. 4. ad
vlt.

Psal. 21.

sed habens sanguinem effusum: quemadmodum neque dicitur forma humana, sed habens formam humanam. An non ne Christus in psalmis dicitur effusus? Dicimus Christum dici effusum metaphoricè, quemadmodum enim aqua effusa, aut sordes eluit, aut id quod aridum è irrigat, ita etiam sanguinis Christi effusione sordes animorum deterse sunt, ariditas verò irrigata est. Ad hæc, sanguis hæsit cruci, sanguis pedibus hominum conculcabatur, non tamen Christus hæsit cruci, siquidem Christus significat suppositum in duabus naturis humana scilicet & diuina subsistens. &c.

Q V O D verò ad secundum argumentum attinet, negatur antecedens. Neque tamen nobis Thomæ autoritas aduersatur: siquidem eo in loco de sanguine nutrimentali differit: hic siquidem sanguis ad integritatem humanæ naturæ non pertinet, id quod paulo post vberius ostendemus. Porro sanguinem ad veritatem humanæ naturæ attinere testatur idem Thomas. 3. part. quæstio. 54. artic. 2.

Q V O D verò ad rationem attinet, negatur antecedens. Nam medici membris attribuunt febrem ethicam, sanguini verò febrem synocham. Adde quia sanguis est subiectum sanitatis remotius.

I D verò quod tertio loco obiicitur facilè diluitur. Nam partium corporis humani duo sunt genera, quædam enim sunt partes præcipuæ, quædam verò non præcipuæ: partes præcipuæ sunt illæ, quæ forma sunt stabilita: neque possunt in alias partes commutari: vt ossa, nerui: & caro, cor, iocinor. &c. partes verò non præcipuæ sunt illæ, quæ non sunt perpetua ac constanti forma, sed possunt in partes specie dissidentes commutari, vt sanguis, medulla, nam sanguis commutatur in carnem: & medulla in os. Est igitur sanguis pars actu, non quidem vt pars principalis, in partem aliam non commutabilis: sed est pars actu non præcipua: cuius materia non subest constanter illi qualitati, siue formæ cuius est particeps: sed recipere subinde aliam formam potest: formam videlicet membri.

Q V A R T V M argumentum ita explicatur. Omne assumptum, ad integritatem humanæ naturæ pertinens, est coniunctum diuinitati: iam verò capilli, vngues, & id genus cetera, ad integritatem humanæ naturæ non pertinent, sed decori sunt potius & ornamento.

P O R R O Christi sanguini fuisse diuinitatem hypostaticè coniunctam, hisce argumentis affirmationem defendentes ostendunt. Diuinitas coniuncta est corpori, & animo: Etenim Christus ad diuinam personam assumpsit humanam naturam, quæ eadè constat ex corpore & animo: at sanguis ad integritatem

tegritatem corporis attinet: nam quo pacto quatuor elementa sunt affecta ad vniuersum: eodem prorsus modo quatuor humores sunt affecti ad corpus humanum: at quatuor elementa ad vniuersi integritatem pertinent, igitur & quatuor humores ad integritatem humani corporis attinent.

CONTRA obiiciunt aduersarij: alimentum corporis humani, non est pars corporis humani: at sanguis est alimentum corporis humani, non est igitur pars. Propositio hinc intelligitur, quoniam alimentum cum est dissimile, neque est in membrum conuersum, est pars corporis humani potentia non actu. Assumptio ostenditur. Nam sanguis est alimentum decoctum, nondum in membrum conuersum, conuertendū tamen. Confirmat hoc ipsum & D. Thomę authoritas. Nam 3. quęst. 31. artic. 5. ad 1. asserit sanguinem nō esse actu partem, sed potentia duntaxat. Cum enim dicitur verbum illud diuinum carnem ex virgine sumpsisse, id non sic est accipiendum, quod materia ex qua formatum est corpus Christi fuerit actu caro: sed sanguis, qui potestate est caro. Est igitur sanguis nondum actu pars animalis, sed potentia membrum. Quo circa negandam putant assumptionem. Humores autem sunt elementis similes, non sub ratione partium, sed responso: & proportionem. Etenim quatuor humores in homine respondent quatuor elementis in vniuerso.

HISCE tamen aduersaria est Aristot. authoritas .2. de partibus animalium. cap. 1. quo loco Aristot. sanguinē & humores numerat in partibus similibus animalis. Quo circa aduersariorum reprehensio ita refellitur, vt dicatur, sanguinem esse in partibus non præcipuis, quę ipse sunt in alias partes commutabiles. Hęc porro partes quatenus sunt actu propriis formis perfectę, dicuntur partes corporis humani: Aristotelesque censuit ex ipsis corpus animalis consistere: qua verò sunt potestate cetera mēbra, dicuntur partes potētia, & nutrimentum. Sanguis igitur est nutrimentum corporis: sed non solum: nam præterea secundum se est corporis pars.

ILLVD tamen est hoc loco diligentissimè notandum: sanguinem capi trifariam: primo modo secundum totalitatem: quomodo sanguis forma est perpetua, constanti, & stabilita: neque omnino potest absumi, aut gigni nisi animal gignatur: aut intereat. Etenim Aristot. teste tertio de animalibus, sine sanguine viuere animal non potest. Quo circa in Deuteronomio illud est, à Domino dictum: Anima eius in sanguine est. Secundo modo sanguis dicitur illa materia generata ex cibo, quę nondum omnino peruenit ad formam sanguinis: hic vero sanguis dicitur sanguis nutrimentalis: siue humidum nu-

Arist. 2.
de part.
animal.
ca. 1.

Deut. 12

trimentale. Tertio modo sanguis accipitur prout est in motu recedendi à forma sanguinis: & tendendi in formam membri. Hic porrò sanguis, initio ros dicitur: cum scilicet incipit albore infici, ad extremum verò cum membro agglutinatur: & adiungitur, dicitur gluten. Huic verò agglutinationi ad similitudinem succedit. Porrò sanguis vi natiui caloris absumptus (etenim vis caloris innati in ipsum etiam vniuersum sanguinem immittitur) humido nutrimentali resarcitur: membra verò ipsa sanguine in rorem commutato reficiuntur, restituanturque.

SECUNDO loco illud notandum est, sanguinem vniuersum ad humidum radicale attingere, vt qui ad extremum generationis peruenerit, formaque sit stabilita. Etenim iuxta D. Thomæ sententiam, humidum radicale illud dicitur, quod ad extremum generationis peruenerit, estque speciem perfectam consecutum: siue eò peruentum sit vi generatrice: siue alrice. Caterum idem sanguis quo ad partes, pertinet ad humidum nutrimentale, est enim in membra commutabilis.

HINC illud conficitur, animali, interim dum viuit, esse necessariū triplicem sanguinem. scilicet sanguinem stabilitæ formæ quo animalis vita: & status continetur: & nutrimentalem, quo id quod decessit ac deperit, siue defluxit, resarcitur ac restituitur. Rorem præterea cuius adiunctione membra animalis præcipua reficiuntur: & augentur.

EX quo iam efficitur, vt cum corpora hominum immortalitate fuerint donata: secundi & tertij generis sanguis minimè requiratur, sed primi, non enim vllus est iam relictus locus alrici.

CHRISTVS igitur Dominus quandiu vitam egit mortalem, triplici illo sanguine indiguit, vitæ verò restitutus, & immortalis effectus non item.

SECUNDO ita argumentantur. Detergere fordes animi: siue emundare à peccato conuenit sanguini Christi: iuxta illud. 1. Ioannis 1. Sanguis Christi filij eius emundabit nos ab omni peccato. Item Hebræ. 9. Si enim sanguis hircorum, & taurorum inquinatos sanctificat ad emundationem: quâto magis sanguis Christi emundabit conscientias nostras ab operibus mortuis. &c. At hoc præstare non potuit sanguis Christi, nisi esset diuinitati coniunctus: igitur. &c.

ITEM, Est apud D. Petrum, per simile huic testimonium, non corruptibilibus, inquit, auro & argento redempti estis: sed sanguine incontaminati & immaculati agni. &c. Quibus verbis declarat D. Petrus sanguinem Christi esse auro & argento preciosiorem: ac proinde sufficiens & adequatum pretium nostræ

nostræ redemptionis: non potuit autem esse sufficiens pretium nisi esset infiniti valoris: hunc autem valorem consequi non potuit, nisi sui cum diuinitate coniunctione: fuit igitur de sententia D.P. Christi sanguis Deificatus. Illa præterea particula, quasi, magnopere annotanda est. Nam Petrus ad veterem figuram videtur sententiam referre. Nam quemadmodum sanguis agni fusus: & postibus linitus, populum Hebræum ab exterminatore Angelo liberauit: ita sanguis Christi fusus & animis, Baptismatis interuentu, aspersus, nos demonis imperio ac dominatu liberat.

Exod. 7.

CÆTERVM aduersarij vtrique argumēto facile occurrunt. Nam quod ad testimonium D. Pauli attinet: Christus genus hominum liberauit: quatenus vitam, nostra causa, profudit: quoniā verò vita hominis sanguine constat: proinde hæc liberatio Christi sanguini attribuitur. Meritū porro Christi in eo est positum, quia mortē, nostra causa, summa voluntate subiit: ac proinde sanguis Christi fusus ex hac Christi voluntate, & obedientia: vim est consecutus scelerum expiandorum.

HIS tamen contra obiiciunt aduersarij Thomæ authoritatem: qui asserit Christi Domini passionem atque adeò mortem esse salutis hominum causam, non solum meritoriam, verum etiam effectricem. &cæt.

Th. 2. q. 48. ar. 6.

QVOD verò ad Petri testimonium attinet, aiunt illam argumētationem esse vitiosam. Sanguis Christi est preciosus, est igitur diuinitati coniunctus: est enim captio, quæ dici consuevit cōsequentis. Non enim vt hoc ex illo, ita cōtra illud ex hoc conficitur, ita esse diuinitati coniunctum, infert esse preciosum, non tamen contrā, igitur. &cæt.

AT contra etiā consequi aduersarij affirmant. Nam sanguis Christi est pretium redemptionis: iam verò esse pretium redemptionis non potuit nisi esset diuinitati coniunctus. Esse porro Christi sanguinem redemptionis pretium testatur D. Paulus Ephes. 1. inquit: In quo habemus redemptionem per sanguinem ipsius, qui idem, iuxta vulgarem illius loci interpretationem, nostræ redemptionis est præcium.

Ephes. 1.

PRÆTEREA ita argumentantur. Sapientis instituto non representatur res inutilis: at Christi domini instituto, sanguis ille effusus sacris conficiendis quotidie representatur, non est igitur inutilis. Item illud hinc consequitur nō fuisse Christi Domini nostri sanguinem cultu, & honore Patriæ prosequendum: vt qui diuinitati non esset coniunctus.

ADDE, quia si triduo illo esset sacramentum corporis Christi confectum, non esset illud sacramentum excellens interuētū eius quod sacramento cōtineretur

tineretur

tineretur, neque itidem vitam animo largiretur. Hæc verò omnia quanta sunt incommoda?

ADVERSARI I vt concedant sanguini Christi incluso in corpore esse coniunctam diuinitatem: negant tamen eidem è corpore seiuncto, & effuso fuisse coniunctam. Namque vnionis & coniunctionis illa gratia sanguini Christi tributa est, quandiu animali ipsius vitæ inseruiuit, huic porro vitæ inseruiuit in corpore dumtaxat inclusus, seiunctus non item, ac proinde simul atque effusus est, à diuinitate viuifica desertus est. Illa porro quæ hinc, aduersariæ sententiæ fautores, cōfecta esse voluerūt: in absurdis minimè habēda esse ducūt.

RESOLVTIO QUÆSTIONIS.

CÆTERVM vniuersa hæc de Christi sanguine controuersia, duabus assertionibus explicatur, quarum hæc est prior.

CHRISTI sanguini ad consistentiam & integritatem humani corporis attinenti, siue incluso in corpore: siue è corpore abiuncto ac distracto, fuit diuinitas hypostaticè coniuncta.

Thom.
3. sct. d. 2.
q. 2.

HÆC assertio D. Tho. testimonio cōfirmatur. Nāq; 3. d. 2. q. 2. quæstiuicula. 3. ad 3. ita ait. In omnib; q̄ sunt de veritate humanæ naturæ etiā separatis, manet ordo ad totā naturā & iō manet in eis asūptibilitas: & cōsequēter vnio: & ideo ipsis latrā debetur. Idē quod lib. v. ar. v. ita ait, Humanitas Chri salutiferā virtutem habuit ex virtute verbi sibi vniti, vt Damas. dicit in 3. vnde manifestum est quod sanguis in passione effusus, qui maximè fuit salubris, fuit diuinitati coniunctus: Et ideo oportuit quod in resurrectione iungeretur aliis humanitatis partibus.

HOC ipsum vel hæc maximè ratione ostendi potest. Nam cum diuinum illud verbum humanam naturam adsumpserit, ac sibi hypostaticè coniunxerit, sequitur vt illud omne sibi cōiunxerit, quod ad veritatem, & integritatem humanæ naturæ pertinet: At sanguis ad integritatem humanæ naturæ pertinet, quemadmodum ostendimus, hunc igitur nunquam deposuit.

Damas.
3. c. 31.

Huic eidem assertioni suffragatur cum D. Ioannis Damasceni, tum sanctissimi Leonis Papæ authoritas. At Damascenus ita inquit. Nullam partium humanæ naturæ deposuit, non corpus, non animam: sed corpus & animam possedit: & ita rediit in cœlum, at sanguis ad animalis consistentiam pertinēs est in partibus humanæ naturæ: non igitur sanguinem deposuit. & cæt.

Leo. ser.
eo. de Na
riuit.

LEO verò ita ait. Quæ in vnitate conuenerunt: neq; separationem habere possunt, neq; finem: at diuinitas sanguini in corpore incluso, vt aduersarij etiā fatentur, est coniuncta, igitur & seiuncto & fuso. & cæt.

NOTANDVM est hoc loco Christum Dominum multa deposuisse, id quod ex iis quæ de Christo diuina tradit scriptura, facile colligi potest. Nā cum diuinis literis traditur, Christum Dominum mortem obiisse, facile intelligitur illa omnia deposuisse quæ necessario homini intereunti eripiuntur, ceu natura humana, actiones vitales: sensuum functiones, intelligere phantasticū. Hæc omnia moriente homine tolluntur. Præterea cum scriptura docet Christum ad vitam immortalem, è morte fuisse reuocatum: illa etiam dimissa fuisse insinuat: quæ cum beatæ vitæ statu minimè congruunt, vt interim viatori conueniant, in quibus est sanguis nutrimentalis: vt qui beatæ vitæ nō inseruiat.

SECUNDA verò assertio est huiusmodi. Sanguini nutrimentali Christi fuso non fuit diuinitas coniuncta. Confirmatio huiusce assertionis posita est in Thomæ autoritate. Namque tertio collectaneorum libro, ea, quam supra commemorauimus, cum distinctione, tum quæstione ita inquit. Si separeretur aliqua partes quæ non sint de veritate humanæ naturæ, non remanet in eis ordo ad naturam humanam, cui principaliter vnio debetur: & ideo non remanet vnio, neque debitum patriæ: at sanguis nutrimentalis non pertinet ad veritatem naturæ humanæ, vt idem testatur quodlib. v. ar. v. ita inquit. Cū Christus ante passionem comederit, & biberit, nihil prohibet in eo fuisse aliquem sanguinem nutrimentalem: qui ad veritatem humanæ naturæ nō pertinet: & quem non oporteret ad corpus eius in resurrectione redire, nō igitur nutrimentali sanguini fuso fuit diuinitas hypostaticè coniuncta. Hinc iam multa possunt intelligi, illud est primum: quod si quis sanguis visitur in terra, ille sanguis est verè sanguis Christi, non tamen est particula aliqua sanguinis necessarij & salutiferi: sed particula sanguinis superuacanei, & nutrimentalis. **SECUNDO** illud intelligitur, sanguini Christi nutrimentali non deberi patriam, vt qui non sit diuinitati coniunctus: adorari tamen potest, ceu aliquid ad Christum pertinens: fuit enim pars Christi aliquando quomodo vestis Christi, ac cætera omnia quæ Christi vsibus inseruierunt, Christi que corpus contigerunt, adorantur.

TERTIO illud hinc consequitur, sanguinem hunc nutrimentalem effusum ad expiationem scelerum nostrorum & hominum liberationem per se primo atque efficienter minus valuisse, ac contulisse: sed meritoriè, hoc est, merito Christi, cruciatus acerbissimos, sanguis effusionem, atque adeò mortem, hominum causa, lubenter, alacritaterque perferentis. Hinc porro sanguinem nutrimentalem in precium redemptionis non fudit, aut Patri obtulit Christus: sed necessarium: & ad veritatem humanæ naturæ attinentem:

fusus

fusus est autem ille sanguis ex accidenti, & per quandam concomitantiam, & continuationem cum vero ac necessario sanguine. Quocirca sanguis ille sudore Christi in horto expressus: cum fuerit nutrimentalis, ad hominum liberationem ac salutem efficienter non valuit, sed merito Christi patientis: estque id ipsum sentiendum de sanguine fuso in circuncisione, si fuit nutrimentalis.

A Dubitari hoc loco meritò potest, vtrum sanguini nutrimentali in corpore Christi incluso fuerit diuinitas coniuncta? Negationi suffragatur illud, quia ad veritatem humanæ naturæ non attinebat, iam vero diuinitas naturæ humanæ, & partibus ijs quæ ad integritatem ipsius pertinent, coniuncta est. Affirmationem vero illud confirmat, quoniam sanguinis simpliciter cum sanguine nutrimentali in corpore animalis mutua est coniunctio, ac coherrentia: iam vero quæ sunt vnum continuatione, sunt vnum hypostasi: namque totius & partium est vnum suppositum.

D I C I potest sanguini nutrimentali in corpore incluso fuisse diuinitatem coniunctam, ob hanc ipsius cum vero sanguine continuationem: distracto vero & effuso, non item. Nam simul ac desijt cum vero sanguine continuari, desijt diuinitati coniungi: etenim ipsius cum diuinitate coniunctio, vniuersa posita erat in eiusdem cum vero sanguine coherrentia, hac distracta, desertus est cõtinuò ille sanguis à diuinitate, &c.

D I C I etiam potest sanguinem nutrimentalem, etiam cum vero sanguine siue intra, siue extra corpus Christi coherentem, non fuisse diuinitati coniunctum hypostaticè, idque diuina actione & efficietia, id quod cernitur etiam in vino non consecrato, vino consecrato admixto: tum enim eiusdem continui aliqua quantitas in se subsistit, & aliqua in vino inhæret, &c.

A C de vniuersa hac quæstione hæctenus.

DE ORDINE ASSVMPTIONIS.

Quæstio. XV.

An ne ordine quodam effecta sit assumptio?

C VM sacrosancta hæc diuini Verbi assumptio, non ad naturam modo humanam, verum etiam ad partes nature sit terminata, hinc vniuersa illa de ordine assumptionis controuersia, ac disceptatio ortum habuit.

Disce-

Disceptari enim consuevit, an ne ordine quodam effecta sit assumptio? Ut scilicet aut pars vna sit assumpta interuentu alterius, aut totum interuentu partium: aut contra partes, totius naturæ interuentu. Certe veteribus visum est, in assumptionem, relatione ad ea quæ assumpta sunt, quendam ordinem cadere. Næque D. August. in eo quem de Agone Christiano conscripsit libro ita ait. Inuisibilis & incõmutabilis veritas, per spiritum animam: & per animam corpus, & sic totum hominem assumpsit: quibus verbis satis declarat, vir ille doctissimus: in admirabili assumptione, ordinem quendam, per relationem ad ea quæ assumpta sunt, cerni: nempe cum anima interuentu spiritus fuerit assumpta: & corpus interuentu animi: & omnino totum interuentu partium. Ioannes Damascenus in eadem est sententia. Ait enim diuinum verbum humanæ carni, intercedente intellectu, fuisse coniunctum. Ceterum Theologi recentiores hoc ipsum in contentionem & cõrouersiam adduxerunt, ac varias interque se dissidentes de re proposita sententias protulerunt. Nos vero hanc quæstionem ita tractabimus, vt principio exponamus, quibus rebus inter se consentiant Theologi, deinde quibus dissideant.

August.

Damasc.
lib. 3.

PRINCIPIO illud constat inter omnes, in assumptionem ipsam nullum ordinem cadere, namque eiusdem ad se ipsum nullus omnino ordo est, at assumptio est vnica: nullus igitur in assumptionem cadit ordo. Deinde illud cõuenit inter omnes, nullum in sacra assumptione, per relationem ad ea quæ assumpta sunt, temporis ordinem reperiri, nempe quod eodem temporis momento, cum humana natura ex omnibus suis partibus integra, absolutaque coaluit: tum est à diuino Verbo, quoad omnes sui partes, assumpta. Id vero ad hunc modum ostenditur. Caro Christi non fuit prius tempore vtero virginis concepta ac formata, quam fuerit cū Verbo copulata, neque contra, neque itidem prius tempore fuit animo, quam diuinitati hypostatice coniuncta: eodem igitur temporis momento & caro ipsa formata, animoque adiuncta est: & natura ex utroque cõposita à Verbo est assumpta. Ac carnis formationem non antecessisse tempore sui cū Verbo coniunctionem, hinc intelligitur: quoniam Angeli testimonio filius Dei dicitur virginis vtero conceptus. Ecce, inquit cõcipies in vtero, vñ & in symbolo dicitur, qui cõceptus est de Spiritu sancto: cum igitur hæc cõceptio, hoc est, ex materia subiecta formatio, diuinæ personæ non conueniat, qua huiusmodi, est siquidem ab æternitate ex sempiterni Patris substantia genita, neque itidem animo: nempe qui non ex subiecta materia, sed ex nihilo procreetur, conuenit igitur Verbo illa cõceptio interuentu carnis: cumque cõmunicatio idiomatum cõiunctione

Dur. 3. d.
2. q. 2.

Luc. 2.

iunctionem requirat naturarū, conficitur necessario: non prius tempore fuisse carnem conceptam: quam verbo coniunctam.

Ad hæc, cum id quod non est, coniungi alteri non possit: sequitur non fuisse prius tempore carnem Christi Dei Verbo coniunctam, quam esset. Iam vero non fuisse prius tempore carnem formatam, quam esset animo cōiuncta, hinc vel maxime intelligitur: quoniam illa successio aut ob id eueniret, quia id quod cadit sub actionem ei quod agit obisteret: ipsiusq; proinde actionē remoraretur: aut quia cum fine assumptionis congrueret: neutrum euenit, namque Spiritus sanctus & Christi carnem, animūque fabricauit, & naturam humanam cum verbo coniūxit: at Spiritus ille sanctissimus est efficiēs, vi ad efficiendum infinita præditum: nihil est igitur quod ipsius actionem possit retardare.

ITEM si caro prius tempore concepta & formata fuisset, quam animam rationalem conciperet, certe ex forma altera fuisset illa essentiam consecuta, quæ ipsa, aduentu & accessu animi rationalis, deleta continuo sublataq; fuisset: quare superuacanea illa forma extitisset, vt quæ cum fine, cui assumptio destinata est, nempe hominum liberatione, minimè congrueret. Non igitur conceptæ & formatæ iam carni Christi, animus multo deinde post tempore adiunctus est.

HACTENVS inter Theologos conuenit, superest vt quibus rebus inter se dissentiant, quam breuissimè & planissime exponamus. D. Thomas asserit in assumptionem relatione ad ea quæ assumpta sunt, siue partes inter sese, siue totum cum partibus conferatur, ordinem naturæ cadere: ita scilicet vt caro fuerit assumpta interuentu animi: & animus interuentu mentis & spiritus, & partes totius interuentu. Ac carnem fuisse assumptam interuentu animi, hinc intelligitur, quoniam caro nō cadit sub assumptionem, nisi quatenus humana, sola enim natura humana præ cæteris est aptior assumptioni: iam autem caro esse humanum ex coniunctione sui cum animo consequitur: efficit igitur anima carnem ipsam aptam assumptioni.

EX quo iam efficitur, vt anima rationalis, quod attinet ad assumptionem carnis, sit medium aptitudinis siue congruentiæ siue causalitatis, idq; in fieri, non in facto esse, alioqui sublata causa, id est, corpore anima destituito, diuinitas corpus ipsum deseruisset. Eadem ratione spūs siue mens, quod attinet ad assumptionem animi, medii locum ac rationem obtinet, efficit enim animā ipsam idoneam assumptioni. Etenim mente ipsa efficitur vt anima sit quædam Dei imago: anima vero ipsa eatenus est idonea assumptioni, quatenus
 diuini-

Thom. 3.
p. q. 6

diuinitatem representat. Anima vero hoc loco cum à mente secernitur, ad eam animi partem refertur quæ sentiens dicitur.

P O R R O partes sunt assumptæ interuentu totius: siquidem id quod expletum est & perfectum, quod attinet ad efficientis intentionem & institutum, natura id quod imperfectum est antecedit: ex quo effectum est, vt assumptis instituto & intentione, tota natura humana fuerit prius natura assumpta, quæ partes ipsius: tamen executionis ordine assumptio prius natura sit ad partes terminata: quam ad totum ipsum, hæc tamen assumptio partium, est quodammodo prior natura, namq; per relationem ad agens, illud est simpliciter prius natura, quod primo omnium sub agentis propositum & institutum cadit. Hæc tradita sunt à D. Thoma, 3. Theologiæ libro: cuius sententiam quæ paucissimis explicauimus.

CÆTERVM Durandus omnino hunc naturæ ordinem ab assumptione, relatione ad ea quæ assumpta sunt, excludendum putat: quocirca non esse carnem assumptam interuentu animi ita ostendit. Quando aliquid coniungitur duobus, quatenus sunt vnum, non duo: vnum non est medium relatione ad alterum: at diuina hypostasis coniuncta est animæ & corpori: quatenus sunt vnum quiddam, id est, vnam naturam efficiunt: non est igitur vnum assumptum interuentu alterius. Diluit Caietanus hoc argumentum hoc pacto: putat enim medium capi bifariam. s. vt quod & quo. Medium quod in assumptione est id quod assumitur, medium vero quo, est id cuius interuentu alterum assumitur. Ponitur igitur à Caietano duplex assertio, prior est huiusmodi. Si partes inter se conferantur: anima non est medium quod, per relationem ad assumptionem carnis, id quod ita ostenditur. Illud est medium quod in assumptione, quod ipsum ita est causa assumptionis alterius, vt idem præassumi intelligatur, ita. s. vt vnum assumptorum prius natura adsumatur, alterum vero posterius natura: atqui anima non est prius natura assumpta quam caro: non est igitur medium quod, per relationem ad assumptionem carnis. Assumptio ostenditur. Nam quod est alteri ratio assumptionis, non intelligitur prius assumptum: at anima est ratio assumptionis carnis, vt quæ carni speciem & actum largiatur: non igitur intelligitur prius natura assumpta. Ita naturæ ordine anima est medium quo: non medium quod, ac proinde prius natura assumpta est, vt quo, non autem vt quod, idque sentit D. Thomas.

Dur. 3. d.
2. q. 2.

Q V O D vero ad argumentum Durandi attinet, de propositione maiori non repugnat Caietanus, sed de minori propositione. Ait enim assumptionem termi-

N natam

naturam esse ad animam & ad corpus, ceu ad duas partes humanæ naturæ re ipsa abiunctas: ita. s. vt vtrauis pars assumptione secundum se terminauerit: partialiter tamē. Cōfirmationi vero assumptionis ita respōdet, vt dicat fuisse quidē partes assūptas, quatenus sunt partes vnius naturæ, nō tamen inde cōcludi, sunt igitur partes assūptæ quatenus sunt vnū in toto, id enī significat, assumptionē ad totum dūtaxat terminari, ad partes vero, quatenus insunt in toto: id quod falsum est, alioqui simul ac partes desierūt inesse in toto, desissent esse coniunctæ. Assumpsit igitur diuinū Verbum partes humanæ naturæ, non solum quatenus in vnica natura cōuenere: verum etiam quatenus sunt res multæ, partiales tamen.

PORRO ordinem inter partes & totum hoc argumento refellit Durand. Namq; totum est aliud, nihil, quā partes simul coniunctæ: nullus igitur inter partes & totū intercedit ordo. Adde, quia assumptio vna, est vnius ad vnū, at assumptio Verbi est vna ad vnicā Verbipersonā terminata: est igitur vnius naturæ integræ ex suis partibus: sunt igitur tam partes, quam natura assumpta vt vnum: nullus igitur in partes relatione ad naturam, aut contra, ordo cadit.

HÆC diluit Caietanus. Ac prioris argumenti negandum putat antecedens: nempe quia partes etiā coniunctæ, non sint idem quod totū: id quod sibi interim cōcedi postulat, alio in loco exquirendū. Argumētū vero hoc Durandi potest in hūc modū explicari. Partes coniunctæ, & vnitæ possunt duobus modis spectari: vno modo sub conceptu & ratione partium natura inter se differentium, altero modo sub conceptu & ratione totius. Nam totū est aliud nihil quam partes coniunctæ & vnitæ. Etenim totum quædam est natura ex omnibus suis partibus confecta, priori igitur modo si partes spectentur: partes etiam coniunctæ sunt natura ipso toto priores, nempe quæ sint causæ totius effectrices & constitutiuæ: interceditq; proinde inter partes & totum ordo, ita. s. vt executione assumptionis, partes prius natura fuerint assūptæ: totum vero ipsum posterius. Assūmētis tamē intētionē & instituto cōtra habet. Ceterū si posteriori modo spectentur partes & totū, nullus in partes & totum cadit ordo: id quod argumento Durandi efficitur.

VTRVM vero totū sit aliqua tertia entitas, siue natura à partibus vnitis & coniunctis re ipsa differēs: magna ac subdifficilis quæstio est, q̄ ipsa. s. Metaphysices tractatur, eiusq; explicatio huic loco minus cōgruit. Ego in ea semper fui opinione & sententia, vt putarem totius naturam, à natura cuiuslibet partis esse seiunctam: esse tamen quiddā ex natura vtriusq; partis conflatu.

Etenim

Etenim homo, neq; est corpus: neque anima, est tamen quiddam habens corpus & animam: siue ex corpore & anima constitutum: ita fit, vt partes coniunctæ reddant ipsum totum, & totum nihil sit aliud quam partes illæ coniunctæ & vnite. Obiici contra potest: partes coniunctæ reddunt & efficiunt totum: non est igitur totum partes suæ coniunctæ: namque sui nihil est efficiens. Huius argumenti explicatio facile ex superiori illa nostra distinctione constat. etenim partes coniunctæ, cõponunt & efficiunt totum, sub ratione partiũ, & hætenus seiunguntur à toto: nõ materialiter, sed formaliter, &c.

POSTERIVS argumentum dissoluitur hoc pacto. Assumptio hæc est vnus, non simplicis, sed compositi ex partibus: nõ solum quatenus est vnus in se: verum etiã secundum suas partes: ita videlicet vt executionis ordine assumptio prius non tempore, sed natura terminata sit ad partes in se ipsis, ceu ad partiales terminos, quam ad totum, &c.

DVRANDVS igitur vt putet ordinem realem omnino ab assumptione excludendum esse: ordinem tamen rationis admittendum existimat: hic porro ordo spectatur & dignitate assumptibilis: & fructu assumptionis: ita. s. vt id dicatur prius assumptum, quod est natura & dignitate excellentius, quodue redemptionis fructum vberius percepit. Quocirca veterum de assumptionis ordine sententias putat adhuc rationis ordinem referendas.

IN summa sententia D. Thomæ, quã veriorẽ esse reputo, est huiusmodi. Anima cum per relationem ad carnem, tum per relationem ad totum est medium quo: ceterum anima & corpus per relationem ad totum sunt medium quod, actionis ordine: totum vero per relationem ad partes medium quod & quo, assumptis pposito & instituto. IOANNES Scotus omnino medium quod reicit & repudiat, tam per relationem ad partes inter sese: quam per relationem ad partes & totum: recipiendum tamen putat medium quo, & comparatione partium inter sese: & partium cum toto. Hoc vero medium est anima: quæ ipsa cum naturæ totius est constitutiva: tum carnis in esse assumptibili

Sent. 3. d.
2. q. 2.

ARGVMENTA porro illa quibus docet Scotus naturam totam non esse prius assumptam vt quod, quã sint partes, facile dissoluntur adhibita distinctione, quæ sumitur ex priori vel actionis ordine vel intentionis. Namque natura est prius assumpta ordine intentionis: siue vt quod totale: partes vero ipsæ sunt prius assumptæ ordine executionis & vt quod partiale, id quod facillime declarat resolutio totius Christi, quæ à toto cõpit, ac desijt ad partes: iã vero id quod est primum dissolutione, est actione & executione extremum, &c.

AC de assumente, deque assumpta natura, hætenus.

PRÆLECTIONVM SACROSANCTÆ

diuini Verbi incarnationis.

Liber. III.

DE COASSVMPTIS ET DE GRATIA

Christi.

Quæstio. I.

Vtrum in Christo fuerint gratia, dona, & virtutes?

VOBVS LIBRIS ILLA EXPLI-
cauimus, quæ ad assumptionem humane nature,
adque personam ipsam adsumetem, ac naturam
assumptam attinerent, reliquum est, vt illa expo-
namus quæ simul cum humana natura à diuino
Verbo assumpta sunt: quæ ipsa coassumpta dici
à Theologis cõsueuerunt. Ac coassumptorũ duo
sunt genera: quædam enim ad præstantiam & ex-
cellentiam assumptæ naturæ, quædam vero ad imbecillitatem ipsius perti-
nent, cuius generis sunt timor, angor animi, corporis lassitudo, famis, sitis, fri-
goris & omnino laboris, ac doloris perpessio. Porrò priora illa partim gra-
tia: partim scientia, partim potentia spectantur, quæ à nobis principio tra-
ctanda sunt: atq; à gratia initio exordiendum.

GRATIA quædam est qualitas animo diuinitus tributa: qua efficitur
vt creatura mentis particeps esse diuinum consequatur: & actiones obeat
Deo gratas, dignasque præmio vitæ sempiternæ. Hoc genus qualitatis in
Christi animo fuisse, facile declarat, eiusdem cum Verbi persona coniunctio.

Psal. 83. Namque effector & largitor Gratia est Deus: iuxta Vatis sententiam: gra-
tiam, inquit, & gloriam dabit Dominus: iam vero quo quicque effectrici
causæ est propinquius, eo magis influxum illius recipit: cum igitur Chri-
sti anima Deo effectori gratia fuerit proxima, vt pote ipsi hypostaticè
coniuncta: sequitur vt gratia influxum vberimum perceperit. Hoc
Ioan. 1. ipsum & diuus Ioannes testatus est, inquiens, Vidimus gloriam eius,
gloriam quasi vnigeniti à Patre, plenum gratia & veritatis. Hac

sententia

sententia Ioa. apertissimè testatur, ob id Christum plenitudinè gratiæ fuisse cõsecutum: quia erat vñigena Dei Patris filius, hoc est Dei filio hypostaticè cõiunctus. HOC præterea decus, & ornamentum præstatisimus Christi animus requirebat: cuius actiones decebat Deo esse gratissimas, & Deum maximè attingentes: id vero efficit vis gratiæ. Gratia enim efficitur, vt homo actiones suscipiat Deo gratas, ac Deum ipsum actione cognitionis, & amoris attingat.

CÆTERVM multa sunt quæ nobis contra atq; asseruimus persuadeant. Principio illud aduersari huic sententiæ videtur, quoniã gratia efficit animos diuinos, diuinitatis quadã similitudine, ac participatione: est. ñ. gratia quædã diuinitatis similitudo ac participatio: at Chrs non similitudinè diuinitatis, sed ipsamet diuinitatè est cõsecutus, vt qui esset Dei filius naturalis: etenim verbum caro factum est, non est igitur vlla Christo gratia tribuenda.

PRÆTEREA ob id gratia homini tribuitur, vt & ipsius beneficio vitam sempiternam promereatur, & perfectam actionem proferat: at Christus Deo fruebatur, omnisq; ipsius actio, vt pote actio verbi erat perfecta: non erat igitur quod ipsi gratia tribueretur.

ADDE, quia si in Christo inesset gratia, & dona etiã spūs sancti inesset: iteq; omnes virtutes, tam Theologicæ, quã morales, quæ ipsæ ex gratia ceu ex fonte profluunt, at non omnia Spūs sancti dona, neq; omnes itidè virtutes cernebantur in Christo, non igitur gratia fuit in Christo.

ASSUMPTIONIS approbatio. Timor est in donis Spūs sancti: hic tamè non fuit in Christo. Namq; timori propositum est malum: est enim timor impendētis mali quædã veluti præsensio: at Christus nihil mali timere potuit: nõ quidè malum culpæ, quod est in Dei offensione positum: siquidè incidere in peccatum nullomodo potuerit, nec malum poenæ, quod est in supplicio, flagitiis diuina seueritate constituto, collocatum, vt qui in Dei offensionem minime incurreret. Nullus igitur in Christo timori relictus est locus.

IAM vero fides & spes qui potuerunt Christo cõuenire? Etenim fidei propositus est Deus non visus, sed creditus dütaxat: & spei, Deus non dum habitus, sed expectatus: Christus autem Dominus, cum Deum coram cernebat, tum eodem viso ac cõspecto summa voluptate fruebatur.

VIRTUTES porro illæ, quæ morales dicuntur, non oēs in Christum cadere potuerunt. Nã qui fieri potuit, vt illi temperantia cõueniret, qui nullis libidinum voluptatibus titillabatur, quas cõtineret, nec vllis mentis perturbationibus afficiebatur, quas sedaret, & rationi obtemperates efficeret? Iam vero magnificentia, cui propositus est quidã in magnis sumptibus splendor, qui potuit

inesse in Christo, qui pauperé & egentem vitam egit.

CVM igitur non omnia effecta gratiae spectata sint in Christo: sequitur in Christo, vel nō fuisse gratiā omnino: vel certe exiguā admodū, tenuēq; fuisse.

HÆC omnia diluuntur facile. Ac primū ita diluitur, vt dicatur Christū hypostatice esse quidē vere: ac secundū substantiam Deum: siquidem illa persona Christi erat ipsamet verbi persona: ceterū quia cum vnitae personae adhuc remansit naturarū distinctio, Christi anima quē sola est diuinitatis capax erat diuina, non quidē essentia diuinitatis, sed participatione quē eadem ortum habuit ex gratia.

SECUNDVM argumentum ita explicatur. Christus Dominus qua Dei Verbū se ipsum cognoscebat: seq; ipso fruebatur aetione cognitionis, & amoris increata, cuius quidē actionis creatura particeps nullo modo esse potest, vt quē sit increata. Namq; actio rei cuiuscunq; nature est consentanea: quo efficitur vt à re creata suscipi actio increata nullo modo possit: fuit igitur necessarium vt anima Christi, vt quæ sit creatura, creata cognitionis: & amoris actione Dei Verbum attingeret: id vero anima Christi consequi non potuit nisi gratiæ beneficio.

AD eundē etiā modū diuini Verbi actio increata, ac diuina erat absolutissima, neq; realiquā, qua perficeretur, desiderabat. At quoniā Christo actio etiā humana cōueniebat: hāc actionē habitu gratiæ perfici: ac decorari oportuit.

QVOD vero ad tertiū argumētū attinet. Negat̄ a sūptio, quoad oēs ipsius partes: etenī omnia illa Christo affuerūt, dona. s. Spūs sancti & virtutes tā Theologicę quā morales. Ac fuisse aīam Christi Spūs sancti munerib⁹ ornata, decorataq; facile declarauit Isaias inquiens. Egrediet̄ virga de radice Iessē: & flos de radice eius ascēdet: & requiescet super eū spūs Dñi, spūs sapiētie, & intellectus, spūs cōsilij et fortitudinis, spūs sciētie, & pietatis, et replebit eū spūs timoris domini. Hoc loco apertissime testatur idem spūs dñi fuisse in Christū, qui idē ex radice Iessē, interuētū virginis ceu flos quidā pullullauit, omnia dona sua, ac munera collata: quē eadē septenario numero cōtinētur.

HOC ipsum etiā ratione ostēdimus, interim tamē illud præponim⁹, duo esse actionum humanarū principia: naturale vnū & internum: supernaturale alterum & externum: illud est ratio, quē ipsa volūtate comite hominis actiones ita moderatur, vt sint æquo honestoque consentaneæ.

Arist. 1.
Ethi.

NANque vt Arist. in Ethicis author est. Ratio semper ad optima quēq; inuitat, hoc vero, est Spūs sanctus, qui ipse afflatu suo interno hominem ad suscipiendas præclaras actiones commouet, & impellit. Illud præterea ad-

iuungimus

iungimus in eo, quod actionem agentis excipit necessario requiri quamdam dispositionem qua efficiatur idoneum ad actionem agentis comode excipiendam: quam eandem dispositionem agens ipsum efficit. Necessè est enim lignum concalefieri quo vim ignis & actionem comode excipiat. Cum igitur homo, & à ratione voluntati coniuncta, ceu à principio interno, & naturali: & ab Spū sctō, ceu à principio externo, & supranaturali ad agendum impellatur, inducaturq;: sequitur vt in facultatibus animi, quarū interuētū homo operatur: quædā dispositiones etiā requiratur, quarū interuentu homo cum à ratione tum ab Spū sancto facile mobilis, & (vt ita loquar) ductilis efficiatur. Ac dispositiones quibus efficitur, vt homo habilis, atq; idoneus efficiatur ad parendū rationis præscriptioni, sunt virtutes morales, quæ actionibus rationi cōsentaneis obeūdis comparatur. Etenim homo virtutis studiosus rationis præscripto quā facillime obtēperat: illæ vero aliæ formæ, quibus vis animi nostri habilis efficitur ad parendū facile diuino afflatui, & instinctui, sunt dona Spūs sancti, quæ hominē efficiunt facillime ab Spū sancto mobile. Cū igitur Christus Dñs facillime paruerit Spūi sctō, iuxta illud quod scriptū legimus: Agebatur Iesus in desertū ab spū sctō, relinquitur fuisse illū Spūs sancti muneribus decoratū maximè: atq; comulatū, &c. Luc. 3.

QVOD vero ad donum timoris attinet: hoc donum dicimus Christi animo fuisse tributum: ac proinde Deum timuisse, non quidem ceu mali inflatorem, sed vt præpotentē, cunctisque rebus antecellentem, omni cultu, obseruantia, ac reuerentia dignissimum: quo etiam modo mentes Angelicæ Deum timent: ac reuerentur. Quoniam vero anima Christi hoc timoris genere præ omnibus creaturis Deum timuit, proinde diuinæ literæ timoris plenitudinē ipsi attribuunt: & replebit eū, inquit Isaias, Spūs timoris Dñi. Isa. ii.
HOC loco existit non aspernanda dubitatio. Nam Deus vt præstās, præpotens, & antecellens potest duobus modis spectari. Vno modo vt præstans, ac præpotens absolute: altero modo vt præpotens ad inferendum malum: ac priori quidem modo non occurrit nobis Deus vt timendus: sed vt colendus potius admirandus: adorandus, ac suspiciendus. Namq; obiectum latriæ est excellentia, ac præstantia diuina. Posteriori vero modo proponitur nobis Deus vt timendus: quemadmodū legimus à Dño dictum, Timete eum, qui animam & corpus perdere potest in Gehenam. Math. 5.

Cum igitur asseramus Christum Dominum Deum timuisse ceu præpotentem & antecellentem. Illud iam queri potest, vtrum Deū timuerit ceu eminentem ac præpotentem absolute: an vt præpotentem & valentem mali al-

quid inferre. Non priori modo Deum timuisse censendus est Christus: sed suspexisse potius, coluisse & veneratum fuisse: posteriori igitur modo Deum timuit: timuit igitur Deum ceu inflictorem mali: at nihil mali potuit euenire Christo Domino quemadmodū argumentati sumus: nullo igitur modo timor Dei est Christo tribuendus.

DICIMVS Christo Domino omnino timorem Dei esse tribuendum: illiusque timoris obiectum esse diuinam præstantiam, & eminentiam: non quidem absolute, sed relatione ad inflictionem mali. Cæterum hæc diuinæ potentia, siue excellentiæ ad inflictionem mali relatio, potest duobus modis accipi: vno modo secundum potentiam, vt. s. timeatur Deus ceu is, cui potentia, visque ad inferendum malum conuenit, altero modo secundum effectū & executionem, vt. s. timeatur Deus ceu is, qui omnino decreuit re ipsa de aliquo supplicium sumere: vel incōmodo ipsum afficere: vtroque modo diuina eminentia per relationem ad malum est timenda. Cæterum Christus priori modo diuinam excellentiam per relationem ad malum timuit. Etenim contemplatus Deum ceu præpotentem, ac valentem res cunctas non perdere modo, verum etiam in nihilum redigere, Deum ipsum supra quā dici potest reuerebatur. Quo etiam modo beatę mentes Deū reuerētur, iuxta id quod à D. Iobo dictum legimus, in conspectu eius pauent columnę cœli. Posteriori vero modo diuina eminentia nullum prorsus timorem Christo incussit, neque sic Christus Deum timuit, nempe qui certo sciret nihil sibi mali posse actu euenire, nullum, inquam, malum separationis à deo, aut punitionis: & animaduersionis criminibus propriis debitæ. Ita dubitatio explicata est.

Iob. 26.

QVOD vero ad reliquas argumēti illius tertii partes attinet, omnino sic habendum est, nullas virtutes tam Theologicas, quā morales fuisse in Christo, quę in formali obiecti ratione aliquid includunt: quod ipsum non congruit cum Christi dignitate: & excellentia. Hinc primum intelligitur fidem non fuisse in Christo. Nam fides earum rerum est persuasio, quę non cernuntur, vt est apud D. Paulum ad Hebr. II. At Christus Dominus omnia nouerat, & diuinam ipsam naturā aperte cernebat, nullus igitur fidei in Christo relictus est locus. Etenim habitus omnis speciem ex re obiecta nanciscitur, sublata igitur formali ratione obiecti, tolli quoque habitum necesse est: ratione formali inquam, nam sublato obiecto materiali, non necesse est habitum tolli: alioqui magnificentia pauperi non conueniret, neque patientia homini illi cui nihil aduersi eueniret.

NOTAN.

NOTANDVM est hoc loco duplex esse obiectum habitus, materiale vnum, formale alterum: est autem materiale obiectum habitus id in quo habitus ipse versatur, in quodue vim suam explicat: formale vero id cuius interuentu in re subiecta versatur. Verbi gratia, fidei duplex est obiectum, materiale vnum, formale alterum, ad materiale obiectum pertinent illa quæ sub fidem cadunt: quæ vulgo dicuntur credibilia. Ad formale vero ratio illa sub qua credibilia sunt fidei subiecta. Est autem illa ratio, non visum, est enim fides earum rerum, quæ non cernuntur, persuasio. Item temperantiæ proposita materia, sunt voluptates in gustatu: vel tactu positæ: formalis vero ratio in eo consistit vt homo voluptatibus vtatur consentaneè rationis præscripto, hoc est, quomodo oportet, & quâdo oportet. Habitus igitur omnis speciem ac formam consequitur, non ex materiali obiecto, alioqui omnis earum rerum quæ sub fidem cadunt assensio, esset fides: id quod falsissimum esse vel ex eo intelligitur, quia beatæ mentes huic veritati. scilicet Deus est trinus & vnus assentiuntur, & tamen non est hoc ipsum illis fide persuasum, sed visu cognitum ac perceptum. Item illud eueniret, vt omnis vsus voluptatum, etiam immoderatio ac profusior, esset temperantia, sumit igitur habitus speciem ex formalitate obiecti: ita fit vt temperantiæ virtus, non consistat nec in vsu, neque in abstinentia voluptatum, sed in vsu voluptatû rationis præscriptioni consentaneo. Quocirca vt posita ratione formali ponitur habitus: ita sublata tollitur: id quod in materiam habitui subiectâ non cadit: non enim necesse est vt posita materia ponatur habitus, aut sublata tollatur. Non enim si alicui desint diuitiæ, non proinde magnificentiæ virtutem obtinuerit, aut si adsint, iam obtinuerit. Nam & pauper magnificus esse potest: vt qui sit animo sic constituto & affecto: vt diuitias pro loco ac tempore, & omnino cõuenienter rationis præscriptioni expendat: contra vero diues, parcus, sordidus, & illiberalis esse potest: vt qui diuitiis non vtatur quando res postulat. HINC iam intelligi potest, virtutes perturbationû moderatrices dõbus modis conuenire homini posse: vno modo interiori, animi affectione: siue dispositione, cum. scilicet animus sic est affectus: vt nulla perturbatione possit à recto abduci, sed paratus sit materia virtuti subiecta pro loco & tempore: & omnino conuenienter rationi vt: altero modo vsu, & exercitatione actuali, illud prius necessario in homine virtute prædito requiritur, hoc posterius non item. Ita Christus dominus priori modo omnem habuit virtutem, tam inoralem quam Theologalem: namque sic animo fuit constituto, vt nulla perturbatione ab honestate discesserit: neque tanti fecerit res externas, vt ipsarum

gratiis quod esset rationi consentaneū prætermiserit, imò vero eas ipsas omnino contempserit, ac illarum se vsu abdicauerit. Ita fit vt magnificentia, & temperantia excelluerit, vt qui & omnino diuitias contempserit, & ab omni voluptate penitus continuerit, imò vero omni cupiditate caruerit. Tanto autem est aliquis temperantior, & continentior, quāto minus auersis à ratione cupiditatum motibus agitatur.

CÆTERVM posteriori modo, hoc est, vsu & exercitatione nō necesse fuit omnes virtutes inesse in Christo, quando quidē nunquam fuit illud tempus quo ipsi conueniret omnium virtutum actione vti: sed aliquarum duntaxat iuxta diuinæ sapientiæ & voluntatis decretum. Nunquam enim decuit vt Christus esset diues, & haberet vnde magnos sumptus posset facere, qui cū esset, omnium Domine genus & inops, nostra causa, vt testatur diuus Paulus, effectus est.

QVÆRAS an Christo sint attribuendæ gratiæ quæ dici consueuerūt gratis datæ? Namq; negationi multa suffragantur, in quibus illud est primum, quia prophetia in gratiis numeratur iis quæ gratis homini tribuuntur: at hoc genus gratiæ, non videtur fuisse in Christo: nempe cum ipsius excellentiæ minimine conueniret, namque prophetia cognitionem quandam declarat, cum obscuram & imperfectam, iuxta illam Domini sententiam: si quis fuerit inter uos propheta Domini, per sōnium aut in visione loquar ei, tum rerum minime præsentium, sed distantium, vnde propheta dicitur quasi procul fans: iam vero Christus rerum habuit omnium cum plenissimam & clarissimam, tum præsentem cognitionem: non videtur igitur prophetia Christo attribuenda.

DEINDE donum linguarū in gratiis habetur gratis datis, Christam autē non legimus variis linguis vsu fuisse: videtur igitur hoc dono caruisse: non **POSTREMO** quod est debitum alicui non dicitur illi gratis dari, at debitum erat Christo homini, vt omnibus gratiis abundaret: essetque vt Lucæ ultimo dicitur, potens in opere, & sermone coram Deo: & omni populo: vt potest quiesset Dei virtus & sapientia, igitur non videntur gratiæ, quæ dicuntur gratis datæ cū Christi excellentia congruere.

CÆTERVM D. Augustinus ad Dardanum scribens omnes gratias gratis datas in Christo fuisse dicit, quemadmodū omnes sensus insident in capite, id quod Christi muneri & officio fuit conuenientissimū. Nam cum gratiæ quæ gratis datæ sunt, huc destinantur, vt fidei doctrina ipsarum interuētū tradatur, & explanetur: fuit cōuenientissimū vt Christus, qui tradendæ religionis, & fidei

& fidei princeps futurus erat, iuxta, illam Paul. sententiam: cum initio cæ-
pisset enarrari per dominum, per eos qui audierunt, in nos confirmata est cō-
testante Deo signis & portentis, omnibus hisce gratiarum muneribus nō
abundaret modo, verū etiam omnibus fidei Doctoribus antecelleret. Heb. 2.

ARGUMENTA porro quæ huic sententiæ videntur aduersari facile dilu-
untur. Nam quod ad primum argumentum attinet, damus Christum quo
ad partem superiorem, & intellectualem habuisse certissimam, & apertissi-
mam rerum omnium cognitionem, cui tamen non repugnat habuisse
Christum parte inferiore: & imaginatrice, qua ex parte erat viator, qual-
dam similitudines, ac formas rerum ex sensibus perceptas in quibus potuit
diuina contemplari, vt potè qui non solum esset comprehensor, verum eti-
am viator. Thom. 1.
p. 2. p. 9
c. 11. 12.

QVOD vero præterea adiungitur, prophetiam esse rerum minime præ-
sentium, sed procul distantium id sic interpretandum est, prophetiam earū
rerum esse, quæ sunt ab hominū, quibus cum propheta versatur, sensibus re-
motissime, eisdemq; occultissimæ. A. 10.

AD secundum respondetur. Christum Dominum linguarum omnium
fuisse peritissimū, id quod ipsius excellentiæ congruebat: non tamen va-
riis linguis est locutus, siquidem Iudæis solum Euangelium regni prædica-
uerit vt pote cui delegatus sit ministeriū circumcisionis, iuxta illam Pauli sentē-
tiam, dico Christū IESVM ministrum fuisse circumcisionis. Quoniam ve-
ro Apostoli ad docendas omnes gētes diuinitus missi sunt, ideo variis eos
linguis vti oportuit. Rho. 15.

AD tertium respondetur. Christo quatenus Dei virtus erat & sapientia, nō
conuenisse habere gratiam, sed esse datorem omnis gratiæ, eidem tamē qua
homo erat, cōueniebat habere gratiam, quæ eadem erat illi homini, vt iam
superiore libro docuimus, connaturalis.

DE PLENITVDINE GRATIÆ CHRI-

sti Domini.

Quæstio. II.

Vtrum gratia Christi fuerit plenissima?

DEMONSTRAVIMVS in Christo Domino gratiam fuisse:
reliqua est illa quæstio dignissima explicatu. Anne illa gratia plenissima

accu-

ac cumulatiflima extiterit, ita. s. vt omnem mensuram, omnemq; gradum intensio-
nis ac perfectionis gratiæ sit consecuta: neq; potuerit effici diuina vi auctior,
cumulator, ac perfectior gratia?

Thom. 3.
p. q. 7. ar.
10. 11. 12.

AFFIRMATIO multis probata est, in quibus est diuus Thom. qui qui-
dem affirmantem quæstionis partem, hisce argumētis confirmat: quo quic-
quā causæ influenti est propinquius, eo ipsius influxum vberius percipit: at
anima Christi fuit Deo proxima: nempe quæ eidem fuerit hypostaticè cō-
iuncta: vberissime igitur ipsius influxum percepit: ac proinde illa Christi gra-
tia est cumulatiflima, atque pleniflima: omnemq; mensuram gratiæ com-
plectens.

Eph. 1.

AD HÆC, id quo efficitur, vt cætera omnia sint talia, illud est maxime tale. nā
quod est efficiens vt cætera sint calida, illud est maxime calidum: At Christus
est efficiens vt cæteri sint grati Deo: id quod diuus Paul. testatur in hūc mo-
dum, gratificauit nos in dilecto filio suo, Est igitur Christus ipse Deo maxi-
me charus, ac gratus: eiusq; proinde gratia fuit omnium maxima.

ADDE, quia id quod fini alicui destinatur, accommodatum: & cōmensuratum
fit illi fini necesse est: at gratia destinatur coniunctioni animi cum Deo, accō-
modetur igitur & cōmensuretur ei fini necesse est: ita. s. vt maior coniunctio,
maiorē gratiam, maxima ac summa vnio maximā gratiam requirat, at nulla
potest esse maior coniunctio cum Deo, coniunctione ea, qua anima Christi
cum Deo coniuncta est, est enim illa coniunctio hypostatica, eidem igitur re-
spondeat oportet summa ac maxima gratia. Cumque nihil effici possit maius
excellentiussq;, quam hæc cum Deo hypostatica coniunctio: hinc efficitur, vt
non possit vllō modo gratia aliqua procreari maior, ea quæ coniunctioni hy-
postaticæ respondet. Hinc consequitur consentaneè sententiæ D. Tho. gra-
tiam attributam Christo, esse infinitam cum intensiue: tum extensiue: intē-
siue quidem: quia omnem gradum intensio- nis ac perfectionis gratiæ com-
plexa est: neque certa aliqua mensura continetur, sed omnem dabilem men-
suram excedit, ac proinde nullo modo eidem potest fieri accessio. Extensiue
vero: quoniam & omnes effectus gratiæ præstat, & liberationem infinitorum
hominum promeretur. Accedit & infinitudo diuinæ personæ carni coniun-
ctæ, interuentu gratiæ operantis.

HINC etiam intelligitur, esse de Thomæ sententia, formis esse certum quen-
dam terminum præscriptum, vltra quem progredi perfectio illius forme non
potest: ac proinde dari sumum calorem, sumam gratiam, sumam charitatē:
sumam inquam negatiuè. i. qua nulla possit dari maior & contentior, &c.

IOANNES Scotus non dissidet hac in re à Thomæ sententia: eius porrò sententiæ tribus assertionibus explicatur.

Scot. 3.
sen. d. 13.
q. 12.

PRIMA assertio. In formis, quæ contentionem & remissionem suscipiunt, non fit in infinitum progressus, ita scilicet, ut quavis forma contenta data, detur contentior, sed peruenitur tandem ad summam contentionem, qua nulla esse potest maior. Hanc vero assertionem ijsce argumentis confirmat. Ponatur infima ac minima caliditas: siue gratia, quæ ipsa sit A, fiatque eidem accessio, aut igitur peruenitur ad gratiam cui non potest iam amplius fieri accessio: ac proinde effectum est propositum, scilicet dari summam gratiam: aut accessione & contentione fit in infinitum progressus: iam sic, quanto magis gratia antecellit A, minimæ gratiæ, tanto est perfectior: quo efficitur, ut quæ infinite antecellit, sit infinite perfectior, ac proinde illa gratia erit formaliter infinita intensione: ac perfectione, id quod fieri nequit. Non enim creatura est capax infinitæ perfectionis, alioqui & infinita esset essentia, & infinita vi polleret, &c.

PRÆTEREA vnum creabile potest à Deo creari vnica creatione: at gratia infinite distans ab A, est vnum creabile, potest igitur creari à Deo vnica creatione: ac proinde extaret gratia infinita: hoc vero in iis est quæ fieri nequeunt, & illud igitur cuius est consequens, scilicet, esse gratiam infinite distantem ab A. Propositio perspicua est, assumptio ita ostenditur. Quicquid creditur à Deo, est creabile à Deo: at Deus intuetur gratiã infinite distantem ab A, potest igitur Deus ipsam vnica actione procreare.

Liquet

ADDE, quia si virtus finita potest efficere calorem, ut vnum, certe virtus perfectior poterit efficere calorem ut duo: quare si calor infinite intendi potest, vis infinita poterit calorem illum efficere, est igitur calor infinite contentus vnum quiddam factibile.

ADHÆC, si minor gratia est vnum creabile: quid est cur suprema gratia non sit vnum quiddam creabile? Non enim id potius in minorem contentionis gradum quam in supremum cadit.

PRÆTEREA in iis quæ permanet, tantumdem esse actu potest, quantum est potestate, quare si gratia infinite intendi gradatim potest, infinite etiam actu contenta erit, id quod præstare vis infinita potest: at id quod est consequens falsum est, antecedens igitur, ac proinde formæ ac qualitatis contentio tandem extremocōtinetur, estque calor aliis finitus quo cōtentior & perfectior alius esse non potest.

ITEM quantamcunque gratiam Deus potest creare: tãtam potest creare & actu